

Павло Тичина

ВИБРАНІ ТВОРИ

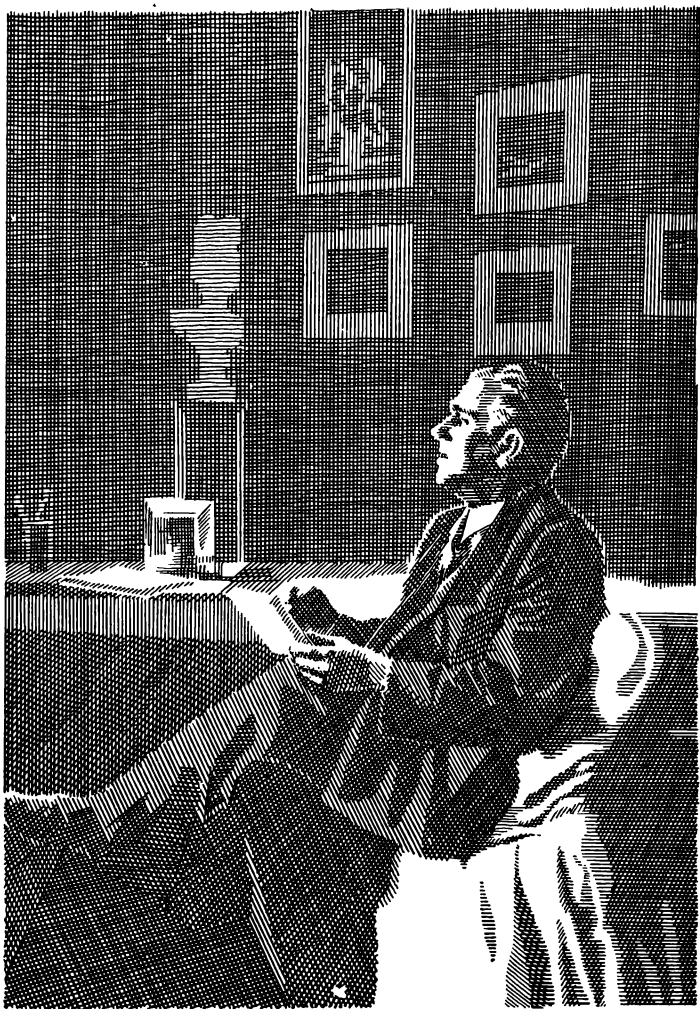

Pavlo Tytchyna

ŒUVRES CHOISIES

Київ
Видавництво «Дніпро»
1979

Kiev
Editions «Dnipro»
1979

Naboo Munnay

Давло Тычина

ВИБРАНІ ТВОРИ

Davlo Tytchyna

ŒUVRES CHOISIES

Передмова *Олеся Гончара*

Préfacé par *Olès Gontchar*

Traduit de l'ukrainien par *Henri Abril*

Павло Григорович Тичина (1891—1967) — всенародно визнаний майстер, корифей нашої поезії. Кращі твори його ввійшли в свідомість сучасників, шедеври його поезії стали національним надбутком, окрасою мистецької творчості українського народу.

Великі події народжують великих співців. Для Тичини такою подією була Жовтнева революція. Дні руйнування старого світу й народження нової, соціалістичної ери стали для молодого поета, для людини з чулою і вразливою душею, днями творчого буяння. Пружний вітер революції наповнив високі вітрила його поезії, дав розгін. Після найніжніших акварельних малюнків, після тихої музики поля й шелестіння рідного гаю у творах Тичини з'явилися нові ритми, нечувана раніше сила й розмах, з'явився симфонізм його поезії, ще й нині неперевершеної у своїх відкриттях. З титанічних визвольних змагань народу поет-мислитель черпав незвичайної місткості художні образи, блискучі свої афоризми, багатющу мелодику, це звідти йшло буйне новаторство молодого Тичини, його розкішні поетичні видіння.

«Йду в простори я, чулий, тривожний»,— писав Тичина напередодні революції, таким увійшов він і в гущу революційних подій, під небо, озавлене полум'ям народних повстань. Поет не тільки натхненно вітав красу нового дня, його поезія давала глибоке і самобутнє осмислення революційної творчості народних мас. Той опти-

Pavlo Grygorovytsch Tytchyna (1891—1967), poète éminemment populaire, est un des coryphées de la poésie ukrainienne. Ses meilleures oeuvres ont marqué la conscience des contemporains, et, perles de l'art de notre peuple, elles font désormais partie du patrimoine national.

Les grands événements enfantent de grands poètes. Pour Tytchyna, ce fut la révolution d'Octobre. Le jeune poète, doué d'une âme émotive et sensible, s'épanouit en ces jours où s'effondrait le vieux monde et naissait une ère nouvelle, socialiste. Le vent agile de la révolution gonfla les hautes voiles de sa poésie et leur donna de l'élan. Après les délicates aquarelles, après la douce musique des champs et le murmure des forêts natales, des rythmes inédits firent irruption dans la poésie de Tytchyna; celle-ci trouva une force et une ampleur jamais vues, un symphonisme qui reste inégalé. C'est dans l'ardeur émancipatrice du peuple, dans ses victoires grandioses, que le poète puisait la justesse exceptionnelle de ses images, ses aphorismes étincelants, toute sa richesse musicale; c'est de là que procèdent l'impétuosité novatrice du jeune Tytchyna, la splendeur de ses visions poétiques.

« Sensible et tourmenté, je vais dans les espaces », écrivait Tytchyna à la veille d'Octobre, et tel il se lance au coeur des événements révolutionnaires, sous un ciel qui s'illumine aux flammes des révoltes populaires. Mais le poète ne se contente pas de saluer avec enthousiasme la beauté de l'aube nouvelle; sa poésie incarne de façon originale et profonde l'oeuvre révolutionnaire des masses populaires. L'esprit optimiste qui

містичний дух, яким поезія Тичини пройнята,— це оптимізм самого народу, владного творця історії.

Кривний зв'язок з народом забезпечив вільний і всебічний розвиток великого природного хисту митця, і як наслідок — наша поезія збагатилася такими творами, що їх ми з цілковитим правом називаємо радянською класикою. Тільки поет, який всіма своїми нервами відчуває себе органічною часткою народу, його правдивими вустами, його трибуном, міг в часи лихоліття від імені цілої нації, голосом усіх радянських людей сказати горді й мудрі слова:

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Відомо, що багато поетичних висловів з поезії Тичини стали крилатими в народі, упродовж років живуть вони в мові сучасників. «Партія веде!» — каже поет у тридцятих роках, і це стає гаслом не лише інтелігенції, яка твердо зв'язала свою долю з комунізмом,— у цьому слові поета всі радянські люди знаходять вияв своїх думок, переконань і устремлінь. Поет оспівує «Чуття єдиної родини» — і ця хвала братерству народів мовби по-новому освітлює ленінську правду нашого життя і входить до серця кожного, бо кожна радянська людина знаходить у собі це чуття.

Багато писали й ще багато писатимуть про віртуозну поетичну техніку Тичини. От уже справді де праця переростає у красу! Ось уже хто знає, якою ціною добуваються оті грами поетичного радію, що про нього так часто чуємо серед поетів і який, на жаль, далеко не завжди з'являється в нашій поезії в чистому вигляді, без руди.

Молодий поет (та й чи тільки поет!), якщо він паленіє думкою, якщо свідомий своєї високої місії в літературі, не може пройти повз величезний творчий досвід Павла Тичини. Кожен із літераторів, хто не безнадійно зав'яз у

imprègne la poésie de Tytchyna, c'est l'optimisme du peuple même, démiurge impérial de l'histoire.

Intimement lié à son peuple, Tytchyna a pu développer librement et vastement son talent inné, et la poésie ukrainienne soviétique s'est ainsi enrichie d'oeuvres qualifiées à bon droit de classiques. Seul un poète qui par toutes ses fibres se sentait fondu au peuple, dont il était le tribun, le porte-parole sincère, pouvait, aux temps les plus rudes, préférer ces paroles sages et orgueilleuses au nom de la nation entière:

Je suis un peuple dont la Vérité
jamais encor ne fut taillée en pièces.
Les malheurs, la peste m'ont emporté,
mais ma force renaît sans cesse!

Maintes expressions poétiques de Pavlo Tytchyna sont devenues proverbiales et vivent durablement dans la langue des hommes d'aujourd'hui. « Le parti nous mène! », avait-il proclamé dans les années trente, et ce ne fut pas seulement le mot d'ordre des intellectuels qui avaient lié leur sort au communisme: tous les Soviétiques y voyaient reflétées leurs pensées et leurs aspirations. Le poète célèbre le sentiment d'une « seule famille », et cette exaltation de la fraternité des peuples semble éclairer d'un jour nouveau les principes léninistes de notre vie, trouvant un écho dans le coeur de chaque Soviétique.

On n'a pas fini d'épiloguer sur la virtuosité formelle de Tytchyna. C'est là que « le travail se change en beauté »! Voici quelqu'un qui sait combien il en coûte d'extraire cette « once de radium poétique », dont les poètes parlent tant, mais qui, hélas! ne s'affranchit pas toujours de sa gangue.

Tout débutant (et pas seulement lui) qui a conscience de la haute mission du poète, ne peut pas ignorer la profonde expérience de Tytchyna. Celui qui ne saurait se satisfaire d'un art fruste,

примітивах, хто хоче зростати, хто прагне широких обріїв, має чого повчитись в цього витонченого й непокійливого майстра, справжнього Орфея української поезії.

Тичина — це суцільний неспокій, відраза до будь-якого штампу й шаблону. Тичина — це шукання й шукання, праця й вимогливість, і, нарешті, вміння з безконечного плину образів відібрати найсвіжіший, наймісткіший, наймузикальніший, в якому читача вразить і новизна форми, і глибокий поетичний синтез дійсності. Перед нами справді той, хто знав чари слова, хто вмів так із словом повестись, щоб воно за-світилося діамантом. Життєва правда художніх образів Павла Тичини, його поетичних суцвіть нерідко сягає узагальнюючої сили символу і цим рівняється до вічної, нев'янучої у своїй красі народної поезії.

Творчість Тичини дістала у сучасників заслужене визнання.

Поет-академік, Герой Соціалістичної Праці, лауреат Державної премії СРСР та Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка, Павло Тичина провадив широку громадську діяльність. Він неодноразово обирався членом ЦК Компартії України, депутатом Верховної Ради СРСР і Верховної Ради УРСР, був головою Верховної Ради УРСР.

Ми пишаємося нашим поетом, співцем нової доби. Невтомний поборник дружби народів, він дорогий мільйонам людей нашої багатомовної Радянської Вітчизни.

«Людині гімн, Людині, а не богу!» — проголосив поет ще в роки своєї молодості, і вся його поезія — то прекрасний гімн Людині-творцеві, що всією душею поривається в майбуття.

Олесь Гончар

qui est attiré par les vastes horizons de l'art, a de quoi s'instruire auprès d'un maître subtil et toujours inquiet, auprès de l'Orphée véritable de la poésie ukrainienne.

Tytchyna, c'est l'éternelle effervescence, le refus des poncifs et des clichés, une quête ininterrompue, le travail et l'exigence, l'aptitude à saisir dans le flux incessant des images celles qui, fraîches, denses et musicales au plus haut degré, frapperont le lecteur par la nouveauté de la forme et par une synthèse aiguë de la réalité. Nous sommes en présence d'un poète qui connaît le sortilège des mots, qui sait les faire étinceler de tous leurs feux. L'authenticité des images de Tytchyna, de ses ombelles poétiques, s'élève souvent à la force généralisatrice du symbole et rejoint par là même la beauté impérissable de la poésie populaire...

Poète-académicien, Héros du Travail Socialiste, lauréat du Prix d'Etat de l'U.R.S.S. et du Prix d'Etat Chevtchenko de la R.S.S. d'Ukraine, Pavlo Tytchyna prenait une part active à la vie publique. Il était membre du Comité Central du P.C. de la R.S.S. d'Ukraine, député aux Soviets Suprêmes de l'U.R.S.S. et de la R.S.S. d'Ukraine, Président du Soviet Suprême de la R.S.S. d'Ukraine.

Nous sommes fiers de Tytchyna, chantre d'une époque nouvelle. Héraut inlassable de l'amitié des peuples, il est cher aux millions d'hommes de notre patrie soviétique, qui parle tant de langues.

« Un hymne à l'Homme, à l'Homme, pas à Dieu! », s'exclamait le poète au temps de sa jeunesse, et sa poésie nous apparaît bien comme un merveilleux hymne à l'homme-créateur, qui s'élançait avec passion vers l'avenir.

Olès Gontchar

ВИБРАНІ ТВОРИ

OEUVRES CHOISIES

Молодий я, молодий...

Молодий я, молодий,
Повний сили та одваги.
Гей, життя, виходь на бій,—
Пожартуєм для розваги!

Гей, життя, ставай, тремти!
Дай я з тебе посміюся.
Хто сміліший: я чи ти —
Подивлюся, подивлюся.

Горе?.. біль? — як жарт, мене.
Скільки сили молодії!
Чи ж моя рука здригне,
Що йде битись без озброї?

Ой скажіть мені, скажіть,
Любі мої сестри, браття:
Що в житті вас так гнітить?
Чом нема у вас завзяття?

Там, де всевіт я стягну,
Де від болю шаленію,—
Там ніяк вас не збагну,
Вас ніяк не розумію.

Молодий я, молодий,
Повний сили та одваги.
Гей, життя, виходь на бій,—
Пожартуєм для розваги!

1911

Je suis jeune...

Je suis jeune et plein d'audace,
Dans mes veines le sang bout.
Eh, la vie, viens face à face
Badiner selon mon goût!

Viens, la vie, et tremble alors!
Je vais me gausser de toi.
Qui de nous est le plus fort?
On le verra bien, ma foi.

Chagrin? Douleur? Ce n'est rien!
Ma jeunesse n'est que flammes.
Pourquoi tremblerait ma main
Qui va combattre sans armes?

Dites-moi, oh, dites-moi,
Mes chères soeurs et mes frères:
Qu'est-ce qui toujours vous ploie?
Que n'êtes-vous téméraires?

Quand j'étreins la terre entière,
Quand la douleur me rend fou,
Je ne vous comprends plus guère,
Je n'y comprends rien du tout.

Je suis jeune et plein d'audace,
Dans mes veines le sang bout.
Eh, la vie, viens face à face
Badiner selon mon goût!

1911

Гаї шумлять...

Гаї шумлять —
 Я слухаю.
Хмаркі біжать —
 Милуюся.
Милуюся-дивуюся,
 Чого душі моїй
 так весело.

Гей, дзвін гуде —
 Іздалеку.
Думки пряде —
 Над нивами.
Над нивами-приливами,
 Купаючи мене,
 мов ластівку.

Я йду, іду —
 Зворушений.
Когось все жду —
 Співаючи.
Співаючи-кохаючи
 Під тихий шепіт трав
 голублячий.

Щось мріє гай —
 Над річкою.
Ген неба край —
 Як золото.
Мов золото — поколото,
 Горить-тремтить ріка,
 як музика.

Les forêts bruissent...

Les forêts bruissent,
Je tends l'oreille.
Courent les nues,
Quelle merveille!
Quelle merveille surprenante,
Pourquoi mon coeur a-t-il
tant de gaieté?

Un son s'élève
Dans le lointain,
Filant nos rêves
Sur les guérets,
Sur les guérets comme marées,
Où mon coeur hirondelle
vient se baigner.

J'attends quelqu'un,
L'âme troublée;
Sur le chemin
Je vais chantant.
Je vais chantant, grisé d'amour
Au murmure des herbes
si caressant.

Penchée sur l'eau
La forêt songe;
Le ciel là-haut
Est frangé d'or.
Pareille à l'or qui va se fendre,
La rivière en feu tremble
d'un seul accord.

1914

Арфами, арфами...

Арфами, арфами —
золотими, голосними обізвалися гаї

Самодзвонними:

Йде весна

Запашна,

Квітами-перлами

Закошичена.

Думами, думами —

наче море кораблями, переповнилась блакить

Ніжнотонними:

Буде бій!

Вогневий!

Сміх буде, плач буде

Перламутровий...

Стану я, гляну я —

скрізь поточки як дзвіночки, жайворон як золотий

З переливами:

Йде весна

Запашна,

Квітами-перлами

Закошичена.

Любая, милая, —

чи засмучена ти ходиш, чи налита щастям вкрай,

Там за нивами:

Ой одкрий

Колос вій!

Сміх буде, плач буде

Перламутровий...

Lyres ô lyres...

Lyres ô lyres,
vos échos d'or et sonores parcourent les bois
Et carillonnent:
Le printemps,
Doux onguent,
Paré de fleurs-perles
S'avance gaiement.

Pensées, pensées,
comme nefs sur les vagues, vous emplissez l'azur
De tons suaves:
Un massacre
Se prépare!
Les pleurs et les rires
Seront tout de nacre...

Je vais, je vois
les clochettes-ruisseaux, les alouettes jetant
Des reflets d'or:
Le printemps
Vient gaiement,
Paré de fleurs-perles
Et tout embaumant.

Ma mie, mon coeur,
tu viens mélancolique, ou regorgeant d'allégresse,
A travers champs:
Tends ton arc
De regards!
Les pleurs et les rires
Seront tout de nacre...

1914

О люба Інно...

О люба Інно, ніжна Інно!
Я — сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив —
Дитинно, злотоцінно.
Любив? — Давно. Цвіли луги...
О люба Інно, ніжна Інно,
Любові усміх квітне раз — ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...

Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я Вам чужий — я знаю.
А хтось кричить: ти рідну стрів!
І раптом — небо... шепіт гаю...
О ні, то очі Ваші. — Я ридаю.
Сестра чи Ви? — Любив...

1915

O ma douce Inna...

O ma douce Inna, tendre Inna!
Je suis seul. Et il neige...
J'avais tant aimé votre soeur,
De mon âme enfantine.
Jadis. Les prés étaient en fleurs...
O ma douce Inna, tendre Inna,
L'amour fleurit, et soudain se calcine.
Il neige, neige, neige.

Et je me souviens de vos yeux,
Comme un céleste choeur.
Soir d'hiver. Silence. Nous deux.
Je vous suis étranger.
Mais quelqu'un crie: une âme soeur!
Voici le ciel... les bois chuchotent...
Oh, non, ce sont vos yeux! Et je sanglote.
Votre soeur ou vous? J'ai aimé...

1915

Як не горю —
я не живу.
Як не люблю —
я не співаю.
Але цього
я ще не знаю,
бо завжди я —
як полум'я!

Я мертвих всіх
палю, палю.
Огнем живих
своїм я грію.
І як я вмру —
не розумію:
життя моє —
одвічнеє.

1915

Sans feu toujours,
comment donc vivre?
Et sans amour
comment chanter?
Mais je n'ai rien
à redouter:
sans fin mon âme
est comme flamme!

Je jette au feu
les morts, les morts.
Réchauffe un peu
tous les vivants.
Je ne crois pas
mourir un jour:
ma vie n'est-elle
pas éternelle?

1915

Туман

Над болотом пряде молоком...
Чорний ворон замисливсь.
Сизий ворон задумавсь.
Очі виклював. Бог зна кому.

А від сходу мечами йде гнів!..
Чорний ворон враз кинувсь.
Сизий ворон схопився.
Очі виклював. Бог зна кому.

Сонце

Десь клюють та й райські птиці
Вино-зеленó.
Розпрозорились озера!..
Тінь. Давно.

Косарі кують до сходу.
Полум'я квіток!
Перса дівчини спросоння:
Син... синок...

Вігер

Птах — ріка — зелена вика —
Ритми сóняшника.
День біжить, дзвенить-сміється,
Перегулюється!

ENHARMONIQUES

La brume

Du lait se tisse autour des marais...
Le corbeau noir est songeur.
Le bleu corbeau est pensif.
A percé des yeux. Dieu sait lesquels.

A l'est le courroux sort ses épées!...
Le corbeau noir bat des ailes.
Et le bleu corbeau s'élançe.
Arrachant des yeux. Dieu sait à qui.

Le soleil

Au loin les paradisiens
Becquètent des graines.
Les lacs se limpidifient...
Ombre ancienne.

Les faux s'aiguisent à l'aube.
Flammes des festons!
Jeunes seins pour qui somnole:
Fils... fiston...

Le vent

Oiseau — rivière — faux pois —
Le tournesol rythme.
Le jour gambade et s'en donne
A coeur joie!

Над житами — йде з медами —
Хилить кéлихами.
День біжить, дзвенить-сміється,
Перегулюється!

Дощ

А на воді в чийсь руці
Гадюки пнуться... Сон. До дна.

Balance au-dessus des seigles
Ses jarres de miel.
Le jour gambade et s'en donne
A coeur joie!

La pluie

Dans quelque main sur l'eau se tordent
Des serpents... Rêve. Jusqu'au fond.

Війнув, дихнув, сипнув пшона —
І заскакали горобці!..

— Тікай! — шепнуло в береги.

— Лягай...— хитнуло смолки.

Спустила хмарка на луги

Мережані подолки.

1918

Le millet fuse à l'unisson —
Et les moineaux lancent leurs hordes.

« File! » la rive a murmuré.
« Couche-toi! » font les saules.
Et les nuages sur les prés
Laissent choir des étoiles.

1918

Коли йде дві струнких дівчині — ще й мак
червоний в косах —
— десь далеко! молоді планети!
Пливуть. Струнчать. Атоми утоми — на світ,
у світ із тьми! Танцюють, куряву збивають...
Сонця стають у коло. А від них майви
по всесвіту всьому.

Дві дівчині.

[1918]

Rythme

Deux filles sveltes — coquelicot
dans les tresses —
nous voici bien loin! jeunes planètes!
Et voguent. Harpe dansante. Atomes atones: des
ténèbres
à la clarté! Soulèvent la poussière...
En ronde autour du soleil. Et leur frémissement
parcourt l'univers.

Deux filles.

[1918]

Антистрофа

Налила голодним дітям молока,— сама сіла
та й задумалась...

А по гладишці, мов з очей незрячих, сльози
покотились. Одна швидче, вперед. А друга,
мов знехотя,
за нею,
слідом...

Дві дівчині.

[1918]

Antistrophe

Elle a versé du lait aux gosses affamés, puis
s'est assise pensive...
Et le long du pot, comme d'yeux aveugles, coulent
des larmes. L'une se précipite. Et l'autre,
comme à contrecœur,
roule
dans son sillage...

Deux filles.

[1918]

На майдані

На майдані коло церкви
революція іде.
— Хай чабан! — усі гукнули, —
за отамана будé.

Прощавайте, ждіте волі, —
гей, на коні, всі у путь!
Закипіло, зашуміло —
тільки прапори цвітуть...

На майдані коло церкви
посмутились матері:
та світи ж ти їм дорогу,
ясен місяць угорі!

На майдані пил спадає,
Замовкає річ...
Вечір.
Ніч.

1918

Sur la place

Sur la place de l'église
la révolution est là.
Que le berger, crient les hommes,
nous mène dans les combats!

Adieu, vous serez tous libres!
Ho! les gars! vite à cheval!
Tout s'agite et tout bourdonne,
la mer des drapeaux s'étale...

Sur la place de l'église
les mères ont du chagrin:
ô lune, du haut du ciel,
éclaire donc leur chemin!

La place bientôt se vide,
et les voix s'enfuient...
Le soir tombe.
Nuit.

1918

Як упав же він...

Як упав же він з коня
та й на білий сніг.
— Слава! Слава! — докотилось
і лягло до ніг.

Ще ж як руку притулив
к серцю ік свому.
Рад би ще він раз побачить
отаку зиму.

Гей, рубали ворогів
та по всіх фронтах!
З криком сів на груди ворон,
чорний ворон-птах.

Вдарив революцьонер —
захитався світ!
Як вмирав у чистім полі —
слав усім привіт.

1918

Sur la neige...

Sur la neige soudain tombe
un cavalier.
« Gloire! gloire! » Les cris roulent
jusqu'à ses pieds.

Sur le coeur qui agonise
sa main se serre.
Ah, s'il pouvait vivre encore
de tels hivers...

On taillait les ennemis,
il fallait voir!
Sur sa poitrine se pose
un corbeau noir.

Frappe, révolutionnaire:
le monde bouge!
Quand il expire, un salut
quitte sa bouche.

1918

Плуг

Бвгену Тичині

Вітер.
Не вітер — буря!
Трощить, ламає, з землі вириває...

За чорними хмарами
(з блиском! ударами!),
за чорними хмарами мільйон мільйонів
мускулястих рук...

Котить. У землю врізає
(чи то місто, дорога, чи луг),
у землю плуг.
А на землі люди, звірі й сади,
а на землі боги і храми:
о пройди, пройди над нами,
розсуди!

Й були такі, що тікали
в печери, озера, ліси.
— Що ти за сило єси? —
питали.
І ніхто з них не радів, не співав.
(Огняного коня вітер гнав —
огняного коня —
в нбчі —).

І тільки їх мертві, розплющені очі
відбили всю красу нового дня!
Очі.

1919

La charrue

pour Evguène Tytchyna

Le vent

— pas un vent: un ouragan! —
brise, fracasse, arrache avec la terre...

Derrière les nuées

(éclairs! coups et huées!),
derrière les nuées des millions de bras
musclés et charnus...

Il s'élance. Enfonce avec colère
(pré, chemin ou ville drue),
enfonce la charrue.

Et sur la terre jardins, hommes et bêtes,
et sur la terre temples et dieux:
oh, passe, passe au-dessus de nos yeux,
justice soit faite!

Mais certains s'enfuyaient fébriles
vers les grottes, les lacs, les forêts touffues.
« Quelle puissance es-tu? »
demandaient-ils.

Et aucun ne chantait de joie.
(Le vent chassait devant soi
un cheval de feu dans les ténèbres,
de feu).

Et seuls leurs yeux ouverts et morts
reflétèrent la beauté de l'aurore.
Leurs yeux.

1919

РОНДЕЛІ

I

Іду з роботи я, з заводу
маніфестацію стрічать.
В квітках всі улиці кричать:
нехай, нехай живе свобода!

Сміється сонце з небозвода,
кудись хмарки на конях мчать...
Іду з роботи я, з заводу
маніфестацію стрічать.

Яка весна! Яка природа!
У серці промені звучать...
— Голоту й землю повинчать!
тоді лиш буде вічна згода.—
Іду з роботи я, з заводу.

II

Мобілізуються тополі
під хмарним вітром на горі...
Уже давно ми на порі,
давно всіх кличемо: до волі!

До волі, бідні, босі й голі!
не час сидіти у норі!
Мобілізуються тополі
під хмарним вітром на горі...

RONDELS

I

Je viens de l'usine, je viens
rallier la foule qui défile.
Les rues en fleurs crient dans la ville:
la liberté est notre bien!

Rit le soleil comme au festin,
et galopent les nues agiles...
Je viens de l'usine, je viens
rallier la foule qui défile.

O nature, printemps divin!
Les rayons dans mon coeur jubilent...
Aux affamés le sol fertile,
pour que l'harmonie règne enfin!
Je viens de l'usine, je viens.

II

Les peupliers se mobilisent
sous la houlette du grand vent...
C'est notre heure depuis longtemps,
la liberté nous est promise!

La patience n'est plus de mise,
gueux, va-nu-pieds et claquedents!
Les peupliers se mobilisent
sous la houlette du grand vent...

Гукнем же в світ про наші болі!
Щоб од планети й до зорі —
почули скрізь пролетарі,
за що ми б'ємся тут у полі!
Мобілізуються тополі...

1920

Crions au monde nos hantises!
Les prolétaires maintenant
sauront pourquoi coule le sang,
pourquoi nos faux déjà s'aiguisent.
Les peupliers se mobilisent...

1920

La bella Fornarina

Гуляв над Тібром Рафаель
в вечірній час в іюні.
— Се сум, се сон, лелію льо,
льолюні я, льолюні.

Забилось серце. Слухатъ став:
о, як вона співає!
— Чи лю, чи ні, ламає руч,
а він затоном чале.

Все ближче пісня. З-за дерев
пурхнула голубина.
О, хто ти, дівчино, скажи!
(несміло): Форнаріна.

І взяв за руку Рафаель,
не мовила ні тона.
Заплакала. А він обняв:
мадонна!

1921

La bella Fornarina

Un beau soir d'été Raphaël
suit le Tibre profond.
« O ciel, ô sort, l'amour luit là,
lilasi, lilanon ».

Son coeur bat plus fort. Il écoute.
Oh, Dieu, comme elle chante!
« Est-ce, oui, est-ce non, quelle barque
viendra chercher l'amante? »

La voix approche. Entre les arbres
un pan d'azur butine.
« O jeune fille, qui es-tu?
— (gauchement) Fornarine. »

Raphaël la prend par la main,
elle pleure et frissonne.
Mais lui la serre dans ses bras:
madone!

1921

*ІЗ ЦИКЛУ
«В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ»*

II

Я дух, дух вічності, матерії, я мускули
передосвітні.
Я часу дух, дух міри і простору, дух числа.
Біжать річки аеролітні
од одного мого весла...

Я дух-рушій, я танк-такт, автомобілів хори,
моторами двигтять мій двір-гараж.
І я так легко, мов дітей на пляж,
веду титанів у простори.

Поверх над поверхом на воді
розміщаю системи,
вкладаю думи молоді,
даю їм теми.

І от уже летять,
через потоки плинуть.
Аж поки не потонуть —
не встану, не піду.

Летіть, летіть, до сонць керуйте,
керуйте в круглий дах!
Скликайте всіх і федеруйте,
розносьте гасла по світах!

Не надавайте значення Сатурновим вінцям:
доволі жить для себе, черство!
Усім планетам, всім сонцям
свобода, рівність і братерство!

«DANS L'ORCHESTRE COSMIQUE»

(Extraits du cycle)

II

Je suis l'esprit de l'éternel, de la matière,
je suis la vigueur des aubes qui s'enflamment,
l'esprit du temps et de l'espace, l'esprit du
nombre.

Et c'est aux coups de ma rame
que les aérolithes fuient en trombe...

Je suis l'esprit moteur, le tank battant les temps,
un chœur d'autos, une cour-garage.
Et, comme on mène des enfants à la plage,
dans les espaces je conduis les Titans.

Palier par palier sur les eaux
je dresse les systèmes,
je leur insuffle un esprit nouveau
et leur donne des thèmes.

Voici déjà qu'ils filent
dans le flot des espaces.
Jusqu'à ce qu'ils y sombrent,
je resterai sur place.

Vers les soleils volez, volez,
menez-nous jusqu'aux toits des sphères!
Ralliez et fédérez! Répandez
les slogans dans tout l'univers!

Faites fi des couronnes de Saturne:
assez vécu pour soi, assez de vanités!
Que sur tous les astres perdurent
la liberté, l'égalité, la fraternité!

І от уже летять,
через потоки плинуть.
Аж поки не потонуть —
не встану, не піду.

Я дух, дух вічності, матерії, я мускули
передосвітні.
Я часу дух, дух міри і простору, дух числа.
Біжать річки аеролітні
од одного мого весла...

VI

Мов пущене ядро з гармати,
Земля круг сонця творить цикл.
Тюпцем круг неї лисий місяць,—
беззубо дивиться в монокль.

О, скільки на землі беззубих,
бояться сонця і води!..
Роди нам, земле, юних серцем,
о земле, велетнів роди!

Народи йдуть, червоно мають:
свободі путь! свободі путь!
І кров'ю землю напаяють,
і знов у землю тліть ідуть.

Але на зміну їм — у муці
другі встають під дзенькіт куль,
що движуть сили революцій
в новий октябрь, новий іюль.

Вставай, хто серцем кучерявий!
Нова республіко, гряди!
Хлюпни нам, море, свіжі лави!
О земле, велетнів роди!

Мов пущене ядро з гармати,
земля круг сонця творить цикл,
Тюпцем круг неї лисий місяць,—
беззубо дивиться в монокль.

Voici déjà qu'ils filent
dans le flot des espaces.
Jusqu'à ce qu'ils y sombrent,
je resterai sur place.

Je suis l'esprit de l'éternel, de la matière,
je suis la vigueur des aubes qui s'enflamment,
l'esprit du temps et de l'espace, l'esprit du
nombre.

Et c'est aux coups de ma rame
que les aérolithes fuient en trombe...

VI

Lancée comme un boulet, la terre
autour du soleil suit son cycle.
La lune chauve et édentée
court derrière avec son monocle.

Oh, combien d'édentés sur terre
redoutent le soleil et l'eau!
Terre, enfante-nous des coeurs jeunes,
enfante des géants plutôt.

Les peuples vont, pourpres rivières:
place, place à la liberté!
Ils abreuvent de sang la terre,
et par elle sont emportés.

Mais à leur suite, au chant des balles,
d'autres peuples font tourner
les révolutions lustrales:
nouvel octobre, autre juillet.

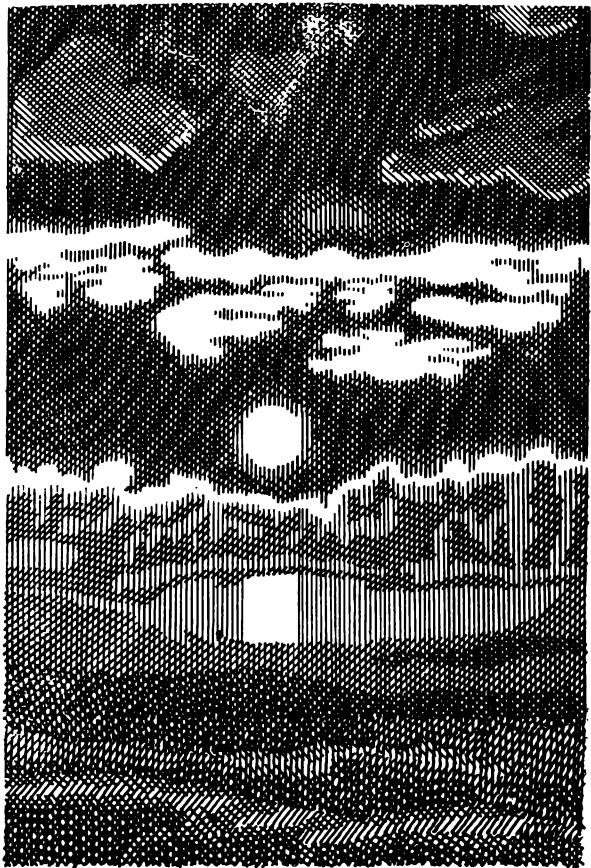
Debout, les coeurs touffus et braves!
République, prends ton élan!
Déversez, ô flots, votre lave!
Terre, enfante-nous des géants!

Lancée comme un boulet, la terre
autour du soleil suit son cycle.
La lune chauve et édentée
court derrière avec son monocle.

Дивись, дивись: нема поради,
нема тепер шляху до мас.
Цвіли колись твої декади,
поки ти жалко не погас.

Горить же всі, хто кучерявий!
Нова республіко, гряди!
Хлюпни нам, море, свіжі лави!
О земле, велетнів роди!

Retourne-toi: tu es en rade;
pour les peuples tu n'es plus rien.
Jadis fleurissaient tes décades,
mais piteusement tu t'éteins.

Brûlez, les coeurs touffus et braves!
République, prends ton élan!
Déversez, ô flots, votre lave!
Terre, enfante-nous des géants!

Х

В царях знайшли свою опіку і рідню,
в буржуазії власний спокій, лінь і сон...
Це ж ви Республіку пошили у брехню
і безоглядно повтікали за кордон.

В крові змішались межі, кілля і ножі:
за власницьке, за «рідне», за своє...
Смішні чужим, своїм пролетарям чужі,—
це ж вам, недобоскам, в обличчя час плює.

В Європі, в тій півній, на сміх усім, на страм,
манжетно дипломатите,— шумить винце...
і міряєте степ родючий, наче крам,
за еполети, за підмогу, за слівце...

Надієтесь? На тьму, на забобони мас?
А звідки ж то річки, що ваші греблі рвуть!
Чиї бажання — бачить правду без прикрас,
збагнуть закон життя, життя створить без пут!

Надієтесь? Сконайте, здохніть у пивних,
щоб ваші й кості перетрухли й поцвіли!..
Нащо ви темних піддурили і сліпих?
Нащо ви брата проти брата підняли?

Сакви надіньте й жалко руку простягніть,—
ще, може, знайдеться дурний якийсь царьок,
що прийде рятувать вас, і народ душить,
і визволять за ласий, за чужий шматок.

Сакви надіньте — може, в руку хтось подасть,
поплаче з вами, і згадає, і зітхне,
як ви жили колись, як купували власть
і як тепер од вас нестерпним трупом тхне...

Надійтеся... П'яніть себе в своїй брехні,
ми підемо вперед — історія не жде.
Пролетарі! перекликайтеся в борні —
Інтер-Республіка, Республіка іде!

X

Les tsars furent toujours votre rempart unique,
la bourgeoisie berçait vos langueurs et vos songes...
Et vous abandonnez la jeune république,
après l'avoir souillée de crimes, de mensonges.

Vous mêliez dans le sang frontières et couteaux,
pour vos propriétés, vos profits, vos rognures...
Les peuples rient, le vôtre vous tourne le dos.
Et le temps, avorton, vous crache à la figure!

Dans l'Europe des cabarets, honteux paillasses,
vous diplomatillez. Le vin a des sanglots...
Vous toisez et vendez nos plaines les plus grasses
pour des galons, pour des écus, pour quelques mots...

Vous comptez sur la nuit, sur une foule ignare.
Mais d'où viennent les flots qui arrachent vos digues,
cette soif d'approcher la vérité sans fard,
de bâtir une vie sans chaînes et prodigue?

Vous espérez? Restez, crevez dans vos gargotes,
et que vos os enfin pourrissent sous la terre!
Pourquoi avoir trompé aveugles et ilotes?
Pourquoi donc avoir dressé frère contre frère?

Prenez votre bissac, allez mendier sans gloire.
Peut-être verra-t-on un méchant roitelet
accourir à votre aide, en se taillant sa part
et vite au cou du peuple accrochant un boulet.

Peut-être alors quelqu'un vous donnera l'aumône,
pleurera avec vous, et se rappellera
votre vie de jadis, vautés au pied du trône,
tandis que vous puez la charogne déjà...

Espérez... Saoulez-vous de stupides chimères;
nous allons de l'avant, l'histoire n'attend pas.
De partout répondez à l'appel, prolétaires:
l'Inter, l'Inter-République presse le pas!

Немов той Дант у пеклі,
стою серед бандитів і злочинців,
серед пузатих, ситих і продажних,
серед дрібних, помстливих, тупоумних,
на купі гною жовчного, що всмоктує, затує
на дно:
співай, поете, з нами в тон!

Стою — мов скеля, непорушний.

І кубляться круг мене
в багні, в болоті — мов гадюки,
клубком сплітаються і падають,
і твань їм рота заливає...

І вони,
мов п'яні, щось белькочуть,
руки до мене простягають і за одержу
шарпають.

О, будьте прокляті ви всі — я вас не знаю!

Не доторкайтесь, не вийте!

Болото власне — ви казали —

от двері до раю,

а нишком думали: нехай,

лиш дайте підрости,

ми ще покажем, хто ми є.

Підуть поети з нами і народи.

Не буде чвар, не буде зла,

коли замість кривавих стягів

усі побачать над собою

свого ж таки дзьобатого орла...

Пішли. Загрузли. Розгубились.

В погромах захлинулись. Упились...

Réponse à des compatriotes

Comme Dante au coeur de l'enfer,
j'avance parmi forbans et scélérats,
au milieu des ventrus, repus et vendus,
des esprits mesquins, rancuniers et stupides,
sur une tourbe pestilentielle qui m'aspire et m'entraîne:
poète, chante donc avec nous!

Je me dresse, roc inébranlable.

Et dans la fange, les marais,
ils grouillent autour de moi, comme reptiles,
ils s'enroulent et retombent,
et l'immondice les étouffe...

Les voici

qui bafouillent tels des ivrognes,
qui tendent les mains vers moi et s'accrochent à mes
basques.

O, maudits soyez vous tous! Je ne vous connais pas!

Retirez vos pattes, cessez de mugir!

C'est par la fange, disiez-vous,
qu'on entre au paradis.

Mais vous pensiez en vous-mêmes: qu'importe,
laissez-nous seulement reprendre vigueur,
et vous verrez ce que nous sommes.

Bardes et peuples nous suivront.

Plus de querelles ni de fléaux,
car au lieu des étendards sanglants
les hommes verront dans le ciel
l'aigle rapace et familier...

Et voilà. Vous vous êtes enlisés. Perdus.

Noyés dans vos pogroms. La tête vous a tourné...

О, будьте прокляті ви ще раз!
Душі моєї не купить вам
ані лавровими вінками,
ні золотом, ні хлібом, ні орлом.

Стою — мов скеля, непорушний.

1922

O, soyez maudits, maudits encore!
Mon âme, vous ne pourrez l'acheter
avec des couronnes de laurier,
ni avec votre or, votre pain, votre aigle.

Je me dresse, inébranlable roc.

1922

Ми кажемо...

Ми кажемо: сходить сонце.

А це:

Уранці

маленька дівчинка, червона шапочка,—
встає, встає...

Умилась там чи ні —
корзинку — і в ліс голубий!

А в лісі душно!..

На дощ

хмари, як собаки:

то за вухом почешуться,
а то зубами клац! клац!

У лісі душно, а тут ще й вовк (місяць):

— Куди це в путь?

— А з сходу аж на спадень,
бо й там мої живуть,
червоношапочки ждуть не дождуться.

— А може б, я тебе ззів? — Іззіж.—

Червона шапочка за ніж!

Вцілила вовку в лису голову,
а сама скорій туди,
де ждуть її, ждуть не дождуться.

Ми кажемо: заходить сонце.

1922

Nous disons...

Nous disons: le soleil se lève.

Et c'est
au point du jour
une fillette, le petit chaperon rouge,
qui sort du lit...
Elle se lave ou non,
et, panier à la main, court vers la forêt bleue!

Et la forêt suffoque...
Grosses de pluie
les nuées sont comme chiennes:
tantôt elles se grattent l'oreille,
tantôt leurs dents font clac! clac!

La forêt suffoque, et voici le loup (la lune).
« Où vas-tu, mon enfant?
— Du levant au couchant.
C'est là que vivent les miens,
les chaperons rouges m'attendent ».

« Et si je te mangeais? » — « Essaie plutôt! »
Le petit chaperon rouge sort son couteau:
d'un coup au front chauve du loup!
Puis elle court en hâte
vers les siens qui l'attendent.

Nous disons: le soleil se couche.

1922

Вітер з України

Нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння.

Чортів вітер! Проклятий вітер!

Він замахнеться раз —
рев! свист! кружіння!
і вже в гаю торішній лист —
як чортове насіння...

Або: упнеться в грузлиую ріллю,
піддасть вагонам волі —
ух, як стремлять вони по рельсах,
аж нагинаються тополі!..

Чортів вітер! Проклятий вітер!

Сидить в Бенгалії Рабіндранат:
«Нема бунтарства в нас: людина

з глини».

Регоче вітер з України,
вітер з України!

Крізь скельця Захід, мов з-за ґрат:
то похід звіра, звіра чи людини? —
Регоче вітер з України,
вітер з України!

Чортів вітер! Проклятий вітер!

Віп корчувату голову з Дніпра:
не ждїть, пани, добра:
даремна гра!

Le vent d'Ukraine

Je n'aime rien tant
que le vent dans les plaines.

Vent diabolique, maudit vent!

Le voici qui s'élançe,
rugit, siffle et entraîne!
Et, vraie fille du diable,
la feuille au bois se démène...

Puis il s'embourbe dans les champs,
ou bien, fou à lier,
il pousse tant les wagons sur les rails
que se courbent les peupliers!

Vent diabolique, maudit vent!

Au Bengale clame Tagore:
« Pas de révolte en nous: l'homme est
d'argile ».

Et le vent d'Ukraine se désopile,
le vent d'Ukraine!

Aux barreaux l'Occident pérore:
est-ce fauves ou troupe humaine?
Et s'esclaffe le vent d'Ukraine,
le vent d'Ukraine!

Vent diabolique, maudit vent!

Du Dniepr émerge un front nouveau:
prenez garde, messieurs,
finis vos jeux!

Ах, нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння,
його шляхи, його боління
і землю,
землю свою.

1923

Ah,
je n'aime rien tant
que le vent dans les plaines,
ses pistes, ses fougueux élans,
et cette terre,
cette terre mienne.

1923

Три сини

Приїхало до матері да три сини,
три сини вояки, да це 'днакі.

Що 'дин за бідних,
другий за багатих,
а третьому силу свою нігде діть —
просто бандит.

— Ой мамо! — каже перший, кароокій. —
Який то світ широкий!

Не тільки в нас з нуждою бій,
не тільки ми тут з горем —
страждають люди і за морем,
бо скрізь проклятий багатій.

— Ой нене! — каже другий, черногрекий. —

Нащо нам думати про світ далекий,
коли в нас од природи все вже є:
і хліб, і вугіль, і голле.

Нехай же на голлі тім горлом звисне
чуже, нерідне, ненависне.

— Ой мати! — каже третій, низькобровий. —

Повиганяй своїх синів із хати,
хай не смішать мене, нехай не сердять.

Кулак здоровий —

оце і воля, і братерство, й щастя краю:
чи бідний, чи багатий — я ніколи не питаю.

Блиснула шабля в першого,
креснула в другого,
ще й в третього клинок...

Trois fils

Trois fils un jour sont venus voir leur mère,
trois fils étrangers, bien que de sa chair.

L'un défend les pauvres,
l'autre est pour les riches,
et le dernier, plein de forces, languit:
c'est un bandit.

« Oh, maman! dit le premier aux yeux bruns,
notre monde n'a pas de fin!
Le malheur ne vient pas qu'ici,
nous ne vivons pas seuls dans la misère:
les gens souffrent partout sur terre
à cause du riche maudit. »

« Eh, la mère! dit le deuxième aux cheveux
noirs,
qu'importe la vie autre part?
Nous avons ici tout ce qu'il nous faut:
blé, charbon et troupeaux.
Qu'on aille donc le pendre à une corde,
ce damné fauteur de désordre! »

« La vieille! dit le troisième au front bas,
chasse-les vite de l'isba,
ils vont me fâcher à la fin!
Un bon poing,
voilà la liberté, le vrai bonheur pour l'homme!
Riche ou pauvre, pour moi c'est tout comme. »

Le premier prend son sabre,
le deuxième se met en garde,
le troisième tire son poignard...

«Ой сину, синку мій, синок!»
Лежить бандит готовий.
А два брати знов далі б'ються
ніяк їх не рознять.

1923

« Oh, fiston, mon enfant, mon fils chéri! »
Tombe mort le bandit.
Les deux frères continuent de se battre —
et nul ne les sépare.

1923

ЛЕНІН!

Одно тільки слово,
а ми вже як буря:

Готово!

Напружим в один бік, направим
в другій —
і крешем, і кришим, і крушим як стій.

ЛЕНІН!

Всього лиш п'ять літер,
а скільки енергій!

Так рвіте ж:

царям не допоможуть ні брехні, ні жест —
шумуй-вишумовуй, залізний протест!

І от він вмер. І кажуть різно:
то се, то те,

непманючє.

Клянемся клятвою залізною,
що ворог жоден не втече.

І от він вмер. І кажуть з сміхом:
«Тепер державам спокійніш;
дихнем хоч раз колишнім дихом,
грошнем свободоньку за гріш».

Нехай же знають «патріоти»,
нехай повідомлять «міщан»:
не заспокоїмось ми доти,
аж поки з поля весь бур'я не
не вирвемо. А вирвем грізно!
Багнетом! Критики мечем!
Клянемся клятвою залізною,
що ворог жоден не втече!

[1924, 1930]

LÉNINE!

Un seul mot sacré,
et comme la tempête:

prêts!

Nous lançons de tous côtés notre houle,
et aussitôt tout craque, crisse et croule.

LÉNINE!

Rien que six lettres,
mais quelle force!

Rois et maîtres
en vain calomnient, jurent et s'affairent...
Fulmine et foudroie, révolte de fer!

Mais il est mort. Et les serpents
rampent déjà,

sifflant sous cape.

Nous faisons bien haut le serment
qu'aucun ennemi n'en réchappe.

Il est mort. Certains déjà disent
en ricanant: « Eh bien, à nous!
Retrouvons cet air de jadis,
mettons la liberté au clou! »

Que sachent donc les « patriotes »,
tous les philistins impudents:
nous ne quitterons pas nos bottes
sans avoir extirpé chiendent
et ronces. A la baïonnette!
Critique, frappe à tour de bras!
Nous faisons ce serment bien net:
nul ennemi n'échappera!

[1924, 1930]

Партія веде

Та нехай собі як знають:
божеволіють, конають,—
 нам своє робить:
всіх панів до 'дної ями,
буржуїв за буржуями
 будем, будем бить!
 будем, будем бить!

Адже це уже не дивно,
що ми твердо, супротивно,
 владно устаєм.
Ми йдемо походом гідним,—
всім пригнобленим і бідним
 руку подаєм!
 руку подаєм!

Оживляєм гори, води,
вибудовуєм заводи,
 ростемо ж ми, гей! —
До пустель, каналу й річки
наші славні п'ятирічки —
 мовби до дітей,
 до своїх дітей.

Наша Армія Червона
стереже свого кордона,
 а в повітрі флот,—
він і б'є, і сіє, й носить,
він Республіку підносить
 до нових висот!
 до нових висот!

Le parti nous mène

Qu'ils se traînent moribonds
ou qu'ils perdent la raison,
rien ne nous arrête:
nous enfouirons avec joie
tous les maîtres, les bourgeois —
faisons place nette,
faisons place nette!

Qui donc vraiment s'en étonne?
Nous suivrons, qu'il grêle ou tonne,
le juste chemin.
Avançant dignes et fiers,
aux damnés de cette terre
nous tendons la main,
nous tendons la main.

Nous ranimons pics et sources,
partout les usines poussent...
Allons de l'avant!
Pour nos glorieux quinquennaux
déserts, fleuves et canaux
sont tels des enfants,
leurs propres enfants.

L'Armée Rouge tutélaire
garde toutes les frontières;
au ciel notre flotte
frappe et sème et porte aussi,
elle emmène le pays
vers les cimes hautes,
de plus en plus hautes!

Проти мурів, проти молу
в нас бадьорість комсомолу —
ще й підмога йде:
збільшовиченої ери
піонери, піонери —
партія веде,
партія веде.

Не на Рейні, не на Марні —
в МТС пошлем друкарні, —
це ж у нас, у нас!
Ми тривожим стратосферу,
атомне ядро і сферу —
о прекрасний час!
неповторний час!

Неповторний, невмирущий...
Хто ж од нас у світі дужчий?
І з яких країн?
Ми плануєм творчі гони —
за колонами колони,
та все ж як один!
та все ж як один!

Тож нехай собі як знають:
божеволіють, конають, —
нам свос робить:
всіх панів до 'дної ями,
буржуїв за буржуями
будем, будем бить!
будем, будем бить!

1933

Contre les murs et les digues
la jeunesse est sans fatigue;
à notre aide viennent
les pionniers tout irisés
de l'ère bolchevisée. —
le parti nous mène,
le parti nous mène.

Pas sur le Rhin ou la Marne,
c'est bien chez nous qu'avec hargne
le savoir s'étend.
Nous troublons la stratosphère,
les atomes et les sphères.
O merveilleux temps,
ineffable temps!

Immortel et merveilleux...
Nous surpasser, qui le peut?
En quel coin du monde?
Nous planifions et créons,
nos colonnes sont légion:
tous en un se fondent,
tous en un se fondent!

Qu'ils se traînent moribonds
ou qu'ils perdent la raison,
rien ne nous arrête:
nous enfouirons avec joie
tous les maîtres, les bourgeois —
faisons place nette,
faisons place nette!

Барбюса гнівне слово — гострий спис,
з конгресу пущений, — упав, попав
у саме серце ворога! Удав,
перекрутившись, не здох: підніс
він знов оскалене — і знов прийшлося
гатить, мостить його по голові,
аж поки по прим'ятій по траві
вже крові там не полилося...

Радість

стрілами!

Оплески, мов крилами...

Ще й оркестри, що піднесли

мідно-пругий крик,

срібний

крик!

О, крик понад Парижем! Францію,
Європу всю він сколихнув: то ж ми,
що з'їхались з усіх країн, громи
шпурляли в прокляту ту змію,
яка об'їдками демократії
все чванилась.

Париж, Париж, диявольський казан
(це ж ти так звав його, Огюст Барб'є) —
огонь під ним гогоче, крутить, б'є,
димить на робітництво, на пейзаж.
Та робітництво, брудом передмістя
приметене, уже не хоче скніть, —
воно підводиться! стрясає! Мить —
і от з буржуазії пада листя.

Листя

падає,

вітер листопадує;

Le verbe de Barbusse, comme une lance
jaillie de la tribune, a filé tout droit
au coeur de notre ennemi! Mais le boa
s'est tordu sans crever, et plein d'insolence
nous a défiés encore. Et il a fallu
le frapper de nouveau, lui cogner la tête
jusqu'à ce que le sang infect de la bête
coule dans l'herbe froissée et s'y englue...
O joie,
flèche au ciel!
Les mains battent comme des ailes...
Et les orchestres, choeurs célestes,
lancent un cri de cuivre,
cri d'argent
ivre!

O cri survolant Paris! Toute la France,
l'Europe entière en étaient ébranlées: nous,
venus de tous les pays au rendez-vous,
dardions la foudre sur le reptile immense,
qui se vantait des reliefs
de la démocratie.
Paris, Paris, Paris, ô cuve du diable
(est-ce bien ainsi que l'appelait Barbier?),
sous lui jaillissent les flammes d'un brasier:
c'est ouvriers et paysans qu'il accable.
Mais le travailleur a trop longtemps moisi
dans les faubourgs d'immondices et de boue;
le voici déjà qui se dresse! Il s'ébroue,
et tombe une feuille de la bourgeoisie.
La feuille
tombe, tombe,
un vent d'automne passe en trombe.

по доріжці на 'дній ніжці
Захід робить па,
смертне
па.

Нападало такого там! — хоча
ще тільки червень був. Одного дня
поїхали ми з центру. У м'яча
гулялися дівчатка; старчення
голоднеє одбоку, наче клякса
на совісті. Околиця — як тиф...
Комуністичний сектор Вільжюїф *
зустрів нас краще: школа Карла Маркса!
Вітер
з бемолями
грається тополями,
а внизу народу-роду!
В школі прапорці —
червоні —
ці.

Ой, скільки робітництва! Той дає
нам квіти, — руку другий від душі...
Пора! І за Вайяном-Кутюр'є
ми сходим на поміст. Товариші!
Це ж наше свято, — сила негасима
росте у нас! — Ми завше, як повар,
заваримо фашизму й тут; бульвар
назвем ім'ям ми Горького Максима!
Радість
стрілами!
Оплески мов крилами...
Ще й оркестри, що піднесли
мідно-пругий крик,
срібний
крик!

* Вільжюїф — внаслідок упертої боротьби
паризького робітництва на виборах Париж
мав так звані червоні сектори міського само-
врядування, один із них — сектор Вільжюїф,
в якому мером був письменник-комуніст
Вайян-Кутюр'є. У Вільжюїф збудовано
зразкову школу ім. Карла Маркса. (Прим.
авт.).

Dans le sentier, sur un seul pied,
l'Occident fait un pas encore,
un pas de
mort.

Il en tombait de toutes les couleurs, bien
que nous fussions en été. Un jour banal,
nous allâmes dans la banlieue. Un gamin
affamé regardait jouer à la balle
des filles. Ce gosse à la triste grimace
laissait dans la conscience une atroce griffe...
Mais en banlieue communiste Villejuif
nous accueillit bien mieux: école Karl Marx! *
Le vent
délié
folâtre avec les peupliers,
en bas la foule est une houle.
Les drapeaux rouges à l'école
prennent leur
vol...

Combien d'ouvriers! Tel nous porte des fleurs,
tel nous écrase la main. Puis sur l'estrade
nous suivons Vaillant-Couturier. Tous les coeurs
battent sans doute à l'unisson. « Camarades!
C'est notre fête. Grande est la force qui
va grandissant parmi nous. Vous allez voir
qu'on ne craint pas les fascistes: ce boulevard,
nous le baptiserons Maxime Gorki! »
O joie,
flèche au ciel!
Les mains battent comme des ailes...
Et les orchestres, choeurs célestes,
lancent un cri de cuivre,
cri d'argent
ivrel

* Villejuif, où avait été fondée l'école modèle Karl Marx, avait pour maire l'écrivain communiste Paul Vaillant-Couturier. (*Note de l'auteur*).

І Кутюр'є, звернувшись до нас,
ізнову говорить почав — кулак
«ротфронтом»! — Радісно вітав він нас —
Країну Рад. Чудесно! Вірно! Так.
А ввечері у Жан-Рішара Блока
слова із уст лилися із устєн:
то Арагон, Вільдрак і Люк Дюртен
були між нас, як дружба синьоока.
Дружба
грай-дуга,
міжнародна райдуга,
що сягає, доставає
до Країни Рад,
краю
Рад.

1935

Et Vaillant-Couturier reprit son discours,
levant de temps en temps le poing en « rotfront ».
Puis il salua en nous avec amour
le pays des Soviets. Radieuse rencontre!
Et chez Bloch, quand le soir resserrait ses branches,
les mots ont coulé comme un flot argentin:
Aragon, Charles Vildrac et Luc Durtain
répandaient parmi nous l'amitié pervenche.
Que l'arc
d'amitié,
cet arc-en-ciel du monde entier,
s'étende et se suspende
au pays des Soviets,
que les hommes
fêtent!

1935

Чуття єдиної родини

Глибинним будучи і пружним,
чужим і чуждим рідних бродів,
я володію арко-дужним
перевисапням до народів.

Воно в мені таке могутнє
і на стількох стоїть підпорах!
Поцілиш блиском-громом в сутнє,
і чути: другий грім у горах...

А другий грім — другим ще далі
grimкоче, хоче та радіє,
що поміж націй міст із сталі,
що міжнародна дружба діє.

І ось тут сам, проgrimкотівши,
стаєш ясним в своїм розвої,—
як доброго здоров'я пивши
коло криниці степової.

Ой пивши, пивши, ще й утершись —
без попереджень, без умови,—
в послідньому вбачаєш першість,
як до чужої прийдеш мови.

До мови доторкнешся — м'якше
м'яких вона тобі здається.
Хай слово мовлено інакше —
та суть в нім наша зостається.

Спочатку так: немов підкова
в руках у тебе гнеться бідна,
а потім раптом — мова! мова!
Чужа — звучить мені, як рідна.

En vain l'on voudrait que je passe
par les seuls gués de mon pays;
un arc-en-ciel, trouant l'espace,
aux autres peuples me conduit.

Mille piliers le nouent à terre,
plus robuste que tous les ponts;
et quand le frappe le tonnerre,
l'écho dans le lointain répond...

Les grondements au ciel insistent,
et crie leur joyeuse ovation:
l'amitié des peuples existe,
l'arc d'acier relie les nations.

Et c'est nous que la foudre appelle,
en nous que l'éclair a jailli —
comme ayant bu vigueur nouvelle
au coeur des steppes dans un puits.

Oh, boire, boire l'eau légère,
et reconnaître franchement:
la langue la plus étrangère
brille pour nous comme un diamant.

Quand on l'effleure, chaque langue
devient docile et se dénoue.
Si les mots ont une autre gangue,
leur sens est le même pour nous.

La langue d'autrui, comme un fer,
se courbe et fléchit dans les mains;
puis elle chante à coeur ouvert,
telle que la nôtre soudain.

Бо то не просто мова, звуки,
не словникові холоди́ни —
в них чути труд, і піт, і муки,
чуття єдиної родини.

В них ліс шумить і пахне квітка,
хвилюють радощі народні.
Одна в них спільна чути нитка
від давнини і по сьогодні.

І позичаєш тую мову
в свою — чудову, пребагату.
А все знаходить це основу
у силі пролетаріату.

22.VII. 1936

Car, plus que des sons qui fourmillent.
plus qu'un froid lexique, les mots
font vivre une seule famille,
nos efforts, nos peines, nos maux.

On sent bruire en eux le feuillage
et déferler le peuple en joie.
Les mots, depuis le fond des âges,
relient les hommes en fil droit.

Dans ta langue riche introduis
une autre langue souveraine.
Cela est possible depuis
la victoire prolétarienne.

22.VII. 1936

На одержання ордена

Я одержав нагороду.
Що скажу своєму народу?
Тільки те, що я із ним
буду жить життям одним.
Буду піснею дзвеніти,
і мужатись, і мужніти,—
через довгі мости
переходить і рости.
Ой, яким же мені бути:
з холодочком м'яти-рути?
Чи суворим, як той став,—
щоб аж ворог трепетав?
Розстановка ж сил у світі
і жорстока, і складна.
Ще Європа в ближнім літі
стрепенеться аж до дна...

І народ як нива грає,
голосом відповідає:
— Сталь і ніжність, любий мій,
поєднать в собі зумій.
Все вмісти в душі: і м'яту,
І Європу перем'яту;
ти узорами узорсь,
до глибин перепрозорсь.
А прозорість тут не прбста:
мускулиста, повнокоста,—
що могла б і жить, і жить,—
кров по жилах в ній біжить...

Я одержав нагороду.
Слава Партії й народу!
Слава тим, хто мене вів,
соками землі живив!

On a décoré le poète.
Que dire au peuple qui me fête?
Seulement que main dans la main
nous suivrons le même chemin.
En chantant et prenant de l'âge
j'avancerai avec courage
à travers les ponts, les sentiers,
qui nous éreintent sans pitié.
Que faut-il donc dans la tourmente:
avoir la fraîcheur de la menthe?
ou l'air farouche de l'acier
pour que l'ennemi tremble assez?
L'équilibre sur cette terre
est si fragile en vérité
que l'Europe, au fumant cratère,
sautera un de ces étés...

Et le peuple dont les blés chantent,
me répond d'une voix touchante:
« Il te faudra entrelacer
en toi la tendresse à l'acier.
Que ton coeur absorbe et la menthe
et l'Europe en pleine tourmente.
Que ton chant festonne et festoie;
tout entier limpifie-toi.
Mais toujours cette transparence
aura vigueur et luxuriance:
la vie bat dans ton chant puissant,
et dans ses veines court le sang... »

On a décoré le poète.
Gloire à toi, pays des Soviets!
Gloire au peuple qui m'a conduit,
en m'offrant sa sève et ses fruits!

Ой ти, земле, люба земле,—
всю ж тебе душа приємле.
Ти рахманна і пухка,
сонця промінь — як рука...
Сонце гріє і голубить,
на геройство серце будить;
і давно збудився я:
он сичить на нас змія...
Та хіба ж я можу бути
з холодочком м'яти-рути?
Ні тим більш сховатись десь:
світ розколюється ж весь!

І народ як нива грає,
голосом відповідає:
— Від укусів та від жал
відбивайся, як кинджал!
Все вмісти в собі: й природу,
й думи вільного народу,
й запах рідної землі,
повні зорі на Кремлі!..
Ти повнися повнотою —
творчою, презолотою,
що могла б і жить, і жить,—
кров по жилах в ній біжить...

1939

O mon peuple, ma douce terre,
mon coeur t'accepte tout entière.
Tu es si meuble, et les rayons
viennent féconder tes sillons...
Le soleil chauffe et nous caresse,
éveillant le coeur aux prouesses.
Mais je veille depuis longtemps,
car siffle vers nous le serpent.
Puis-je rester dans la tourmente
avec la fraîcheur de la menthe?
Comment pourrais-je me terrer
quand le monde va chavirer?

Et le peuple dont les blés chantent,
me répond d'une voix touchante:
« Face aux dards qui veulent frapper,
défends-toi avec une épée!
Absorbe en ton coeur la nature,
la foi d'un peuple libre et pur,
l'odeur du sol natal, des blés,
et le Kremlin tout étoilé.
Que dans ton âme s'épanouisse
la plénitude créatrice:
la vie bat dans ton chant puissant,
et dans ses veines court le sang... »

1939

Нам треба голосу Тараса. Зично
щоб прозвучать про наш могутній день.
Хай чують вороги, що ми — залізні.
Роздушимо, роздаavimo того,
хто посягне на нас.

Нам треба голосу Тараса. Сонце
над нами сяє. Сонце ж передать —
це можна тільки піснею живою,—
глибокою. І дужою. Агей,
поети, глибоше тон!

Бо глибоша стала в нас житечність.

Ширша

й багатша путь. І жито золотіш...
В ім'я людей — споруджуем заводи;
в ім'я людей — театри,— добрий день
трудящим на землі!

Нам треба голосу Тараса. Море
навколо нас. Воно біснується
й вирусє. Вся ж заражена Європа,—
і кашляє, і бризкає... Пождіть,
ще будуть там громи!

Нам треба голосу Тараса. Спека,
що понад морем,— як жандарма сон,—
вона ж бо душить кожну вільну думку.
Але вогонь вже блискає із хмар:
ще будуть там громи!

Il nous faut la voix de Tarass *. Qui vienne
exalter notre destinée puissante,
et nous montre de fer à l'ennemi.
Tous ceux qui viendront nous faire violence,
nous les écraserons!

Il nous faut la voix de Tarass. Soleil
qui brille pour nous, comment te chanter?
Seulement dans une chanson vivante
et sonore. Allant jusqu'au coeur. Poètes,
affouillez vos accords!

Car plus profonde est notre vie. Plus large
notre chemin. Et les blés plus dorés...
Pour les hommes nous dressons des usines,
et pour eux des théâtres. Bienvenue,
travailleurs de la terre!

Il nous faut la voix de Tarass. La mer
partout nous encercle. Elle se déchaîne,
bouillonne. L'Europe entière est souffrante,
et tousse et crachote... Attendez un peu:
l'orage éclatera!

Il nous faut la voix de Tarass. L'étuve
au-dessus des mers — rêve de gendarme —
étouffe chaque envol de la pensée.
Mais au ciel déjà les nuées fulgurent:
l'orage éclatera!

* Tarass Chevtchenko (1814—1861), poète national ukrainien. (N. R.).

Бо там могутні скрізь глибини — маси народні. Стережись, вандале! Ти за безневинну кров — своєю кров'ю — і за Іспанію, і за Китай — заплатиш широко.

Ой, широко заплатиш! Кров ворожу ще не одна, розлившись, понесе в Європі річка. І червоний прапор замає високо. І вирветься — такий могутній спів...

І що чудесно: в цім могутнім співі — мотив Шевченка вчується, — як там, в Іспанії, — коли окрема рота ім'я його носила з гордістю на прапорі своїм.

1.III.1939

Là-bas, dans les tréfonds, grondent les masses
populaires. Prends donc garde, vandale!
Tout le sang des victimes innocentes,
tu le paieras de ton sang, tu paieras
pour l'Espagne et la Chine.

Nul n'échappera! Le sang ennemi
fera déborder plus d'une rivière
d'Europe. Jailliront les étendards
en flammes dans le ciel. Et montera
une chanson puissante...

Et, jour sublime, dans cette chanson
la voix de Chevtchenko retentira
comme en Espagne, où une compagnie
portait avec orgueil sur son drapeau
le nom du grand poète.

1.111. 1939

Правдивим будь...

Правдивим будь — але не всім ти одкривайся.
Хоробрим будь — але на техніку зважай.
Ніколи, як з огнем, з ідеями не грайся:
якщо узявсь іти — кінця ти доходжай.

Чи ти боєць, чи робітник, поет, художник, —
нехай душа твоя завжди вулканом б'є.
Звучить один для всіх нас вічний непреложник:
епохою окрилюй серце ти своє!

Не єсть то міць, коли вона стихійна.
Не єсть то чистота, що тане, мов той сніг.
Креши вогонь! Хай буде міць далекобійна,
щоб сонного тебе десь ворог не набіг.

Забудеш рідний край — тобі твій корінь всохне.
Вселюдське замовчиш — обчухраним зростеш.
Якщо в спокою стихнеш — вся ж бо творчість грохне,
У б о р о т ь б і лиш красним цвітом процвітеш.

В кім юная душа — той не сивіє з горя.
Де грози падають — там райдуги встають.
Ріка в бігу — аж до самісінького моря
прозора вся, хоч з берегів і каламуть.

Правдивим будь — але не всім ти одкривайся.
Хоробрим будь — але на техніку зважай.
Ніколи, як з огнем, з ідеями не грайся:
якщо узявсь іти — кінця ти доходжай.

1942

Sois sincère...

Sois sincère, mais n'ouvre pas à tous ton âme.
Sois audacieux, mais à la technique fie-toi.
Ne joue pas avec les idées: ce sont des flammes.
Si tu t'ébranles, va jusqu'au bout sans effroi.

Combattant, ouvrier, musicien ou poète,
que ton coeur batte et déborde comme un volcan.
Depuis toujours une même loi se répète:
il faut puiser force et courage dans son temps.

La pureté n'est rien qui fond comme une neige.
Inconsciente et sans but, la puissance n'est rien.
Pour que dans ton sommeil l'ennemi ne t'assiège,
attise donc le feu et vise toujours loin.

Qui oublie son pays n'aura plus de racines.
Qui tait l'humanité sera nu ici-bas.
Dans l'éternel repos ton oeuvre se ravine,
tu n'es plus qu'une fleur au milieu des c o m b a t s.

Les jeunes coeurs ne grisonnent pas de tristesse.
Où l'orage est tombé, un arc-en-ciel fleurit.
Et le fleuve à la mer court avec hardiesse,
limpide et pur, bien que des bords il semble gris.

Sois sincère, mais n'ouvre pas à tous ton âme.
Sois audacieux, mais à la technique fie-toi.
Ne joue pas avec les idées: ce sont des flammes.
Si tu t'ébranles, va jusqu'au bout sans effroi.

1942

Радійте, співайте! Гучна перемога!
Вже ворог тікає — відкрилась дорога!
Відкрилась дорога на захід буять,
де наші кордони священні стоять.

Хотіли нас фріци узять оніменить —
та їхньому духу наш дух суперечить!
Хотіли нас фріци рабами зробити —
та нам їхні орди вдалось пощербить.

Радійте, співайте! В нас воля залізна!
Червоная Армія — силою грізна!
Червоная Армія — гнобленим щит,
а нам — рідна хата, і сонце, і цвіт.

Хотіли поганці віднять у нас хату —
та ми тую жадність одсікли рукаву.
Хотіли заброди розбить наш народ —
та ми оточили кругом їхній зброд.

Радійте, співайте! Не так ще оточим!
Ми стиснемо з флангів, із тилу заскочим!
А нам же на поміч і міць партизан —
шумить вся країна, кипить, як казан...

Шумить вся країна, і поле, й долина:
оце тобі, враже, остання хвилинка!
Хотів нас загарбать? Не дуже ярій:
полеж тепер, кате, у ямі сирій.

Радійте, співайте! Із пекла, із ада
врятовано серце й життя Сталінграда!
Ти, Волго могутня, на фріців хлюпни!
Хай хвилею гніву заллються вони.

Chantez en liesse...

Chantez en liesse, la victoire descend!
L'ennemi s'enfuit, ô chemins déhiscent!
Toutes les routes vers l'occident se pressent,
là-bas où nos frontières sacrées se dressent.

Les fritz avaient voulu nous germaniser,
mais contre notre esprit le leur s'est brisé.
Les fritz voulaient faire de nous des esclaves:
leurs hordes sont emportées par notre lave.

Chantez en liesse! Nous restons indomptés.
L'Armée Rouge est une force redoutée.
Pour les opprimés elle est dieu tutélaire;
elle est pour nous le grand soleil qui éclaire.

Ils voulaient nous prendre nos champs, nos cités,
mais nous décapitons leur voracité.
Ils voulaient nous décimer comme des cailles:
nous encerclons de partout cette racaille.

Chantez en liesse! Nous prenons notre élan,
nous attaquons de derrière et sur les flancs!
Les partisans nous aident et dynamitent,
le pays entier bout comme une marmite...

Le pays entier bout, les champs, les vallées:
ton dernier soupir, fritz, va s'y envoler!
Face à toi nous n'avons aucune frayeur —
roule dans la fosse humide, fossoyeur!

Chantez en liesse! De l'enfer terrifiant
Stalingrad ressurgit, vivant et confiant.
Volga, engloutis les hordes délétères,
que tes vagues les balaient de notre terrel

І ти, ясний Доне, від степу кордоне,—
уся ота нечисть в тобі хай потоне!
І ви, любі — Дніпре, і Десно, і Рось,
втопіте ви гада, щоб нам зажилося!

[1942]

Et toi, au bord des steppes, Don transparent,
arrête cette vermine en l'engouffrant!
Et vous, Dniepr, Desna et Ross, noyez les fritz,
pour que sur vos rives la vie reflourisse!

[1942]

Похорон друга

Вже сумно вечір колір свій міняв
з багряного на сизо-фіалкóвий.
Я синій спіг од хати відкидав
і зупинився... Синій, оркестровий
долинув плач до мене. Плакав він,
аж захлинався на сухім морозі:
то припадав зеленим до ялин,
що зверху червоніли при дорозі,
то глухо десь одлунював в саду.
І від луни в повітрі оддавало,
немов, на тон не строючись в ладу,
там тисячі оркестрів разом грало,
мішаючи мотиви...

Усе міняється, оновлюється, рветься,
уранах кров'ю сходить, з туги
замулюється мулом, порохом
землі сирій всього себе передає.

Над ким ті сурми плакали?
Чого тарілки дзвякали?
І барабан як в груди бив —
хто вік свій одробив?

...Потухав
багрянний колір. Водяно-зелена
світилась хмара. Мутно світ стояв —
немов він був просвічений з рентгена..
І я зірвався і побіг! Такий,
такий же вечір був тому й два роки,
як з другом я прощався. Кінь баский
подаленів тоді і зник... І строки

L'enterrement d'un ami

Autour de moi le soir peu à peu
du pourpre au violet changeait sa tristesse.
Sur mon seuil je déblayais la neige bleue,
mais bientôt... j'entendis un orchestre
aux sanglots violacés. Il pleurait au loin,
et l'air glacial saccadait ses accords,
tantôt serrés contre les sapins,
dont les cimes rougissaient encore,
tantôt répercutés dans le jardin.
Et l'écho ébranlait le ciel et les bois,
comme si, désaccordés soudain,
mille orchestres jouaient à la fois,
en confondans les airs...

Tout change et se transmue, se brise
et persévère,
oppresse la poitrine et vient rouvrir
les plaies,
se couvre de limon, s'enfouit dans la
poussière,
à la terre assoiffée tout retourne à
jamais.

Pour qui résonnaient les cymbales,
et les cuivres lâchaient leurs râles?
Le tambour frappait, coeur battant...
Qui venait d'achever son temps?

...S'éteignait
le pourpre. Les nues glauques et complices
flambaient aussi. Le monde trouble semblait
traversé brusquement de rayons X...
Et je m'élançai! Il y avait deux ans,
un même soir, mon ami le plus cher
était parti. Le cheval fringant
disparut à l'horizon... Puis la guerre

минули — вдарила війна. І друг
подав про себе вістку: вся ж країна
гордилась ним, який, цемов той плуг,
воравсь у ворога! І кров зміїна
круг нього по коліна піднялась...

Та друг мій, Ярослав, ще й після того
не раз був на устах усіх. Велась
жорстока боротьба за Харків. Строго
його оточували наші. Все ж
нерівні були сили, й Ярославу
прийшлося битись в загравах пожеж
всю ніч проти восьми. Ще більшу славу
він заслужив собі, як врятував
людей, що їх збирались саме вішати
фашисти. З військом він одвоював
село, та й сам погинув... Злішать, злішать.
мене ця смерть навчає! Вранці я
по радіо про тебе, о мій друже,
почув — і враз в очах моїх твоя
труна заколихалась... Дуже, дуже
хотів би я тебе — хоча б в труні,
хоч мертвого побачить!

Усе міняється, оновлюється,
рветься...

...І хитався
передо мною катафалк, як в сні.
Процесію догнавши, я вглядався
у гроб закритий, хоч і добре знав,
що Ярослав не тут: його ховають
без мене... там... на фронті! Й заривав
оркестр ізнов.

Усе міняється, оновлюється, рветься,
усе в нові на світі форми
переходить.

І дивно! Сурми грають,
військові йдуть в процесії, а я
(ніяк подвобеності не позбавлюсь!)
дивлюсь, як бурякова течія
зника на заході... І не цікавлюсь —

Над ким ці сурми плакали?
Чого тарілки дзвякали?
І барабан як в груді бив —
хто вік свій одробив?

s'abattit sur nous. Et mon ami
fit signe: tout le pays était fier
de lui. Il s'enfonçait dans l'ennemi
comme un soc! Et le sang délétere
coulait à grands flots dans son sillage...
Iaroslav, mon ami, ton nom volait
de lèvre en lèvre. Les combats faisaient rage
autour de Kharkov. Les nôtres l'encerclaient
sans relâche. Les forces pourtant
étaient inégales, et Iaroslav
se battit dans les flammes, la nuit durant,
seul contre huit. Et, comme une lave,
se répandit sa gloire... Il délivra
des gens qu'on allait pendre à l'aurore;
il reconquit avec ses soldats
le village, mais périt... Cette mort
m'a rendu plus impitoyable! Au matin,
quand la radio nous parla de toi,
mon ami, ton cercueil a flotté soudain
devant mes yeux... Oh, te revoir une fois,
avant que la terre à jamais t'enlève,
te revoir au moins mort!

Tout change et se transmue, se brise
et persévère...

...Et se balançait

devant moi le corbillard, comme en rêve.

Rattrapant la procession, je m'approchai
du cercueil fermé, sachant bien, au reste,
qu'Iaroslav n'était pas là du tout

(on l'enterrait au front... sans moi). Et l'orchestre
sanglota de plus belle.

Tout change et se transmue, se brise
et persévère,
tout se tourne ici-bas en des formes
nouvelles.

La fanfare joue,

les soldats défilent, et l'air grave
(toujours ce fatal dédoublement!)

je contemple le flot betterave

fuir au couchant... Qu'importe à cet instant

pour qui résonnent les cymbales

et les cuivres lâchent leurs râles.

Le tambour semble un coeur battant..

Qui vient là d'achever son temps?

Та хто ж — хіба потрібно тут питать?
В труні цій воїн — значить, той, хто волю,
країни волю боронив! Світать
від нас же стало на весь світ. По полю —
такого розцвіло було квіток —
братерства й дружби... вже зоря слов'янства
й на Захід сяяла!.. І ось — не в строк
знялось виття фашистського поганства.
Шарпнуло кігтями — і без остач
усіх нас зачепило... Сумно грають
в оркестрі, — а мені здається: плач
це з України... Сурми хай ридають!
Хай розговорять горе удови
і матері, що йдуть за гробом, тужать
і плачуть — руки простягають... Ви!
трикляті гітлерівці! Не подужать
все 'дно вам нас піколи! Так за що ж
ви мучите народ безвинний? Може,
од нас ви вищі? благородніш? Лож!
Собаці благородство не допоможе, —
тим більше вовку.

...Мов на лапах вовк —
на заході оцирилася туча.
Упали сумерки. Оркестр замовк,
і стало тихо... Рота Всевобуча
назустріч нам пройшла. Повезли он
білизну в госпіталь на санях. Діти
з собакою пробігли. В хриплий тон
забуд загув і стих. Взяло темніти.
І місто на очах мінилось. Сніг
на вулиці одсвічував фосфором.
Від ліхтаря процесії все біг
вперед промінчик... Сум мене наліг —
і реквієм душа співала хором.

Усе міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в груди б'є,
замулюється мулом, порохом
береться,
землі сирій всього себе передає.

Qui donc? En vérité, pas de mystère:
c'est un soldat, un noble combattant
de la liberté. Déjà notre lumière
se répandait sur le monde. Dans le champ
poussait la fleur somptueuse et nubile
de la fraternité... L'aube des Slaves
éclairait l'Occident!... Mais le reptile
fasciste a sifflé, craché sa bave,
mais la bête a plongé aussitôt
ses griffes en nous... Et la tristesse
monte des cuivres. C'est le lamento
de l'Ukraine... Que sanglote l'orchestre!
Que s'épanchent la douleur et le chagrin
des veuves et des mères qui suivent
le cercueil en tendant les bras... Chiens!
Fascistes maudits! Les peuples survivent
à tous les fléaux! Alors, pourquoi s'allongent
vos griffes vers un peuple innocent? Ou bien
êtes-vous supérieurs? plus nobles? Mensonges!
La grandeur d'âme ne va guère aux chiens
enragés.

...Sur les pattes d'un loup, à l'ouest,
un gros nuage montre ses dents.
Crépuscule. Le silence de l'orchestre
envahit tout. Des soldats cependant
passent près de nous. Leurs traîneaux
emmènent
du linge à l'hôpital. Des enfants courent
avec un chien. Une rauque sirène
hurle et se tait. La nuit s'étend autour.
Et la ville change à vue d'oeil. La neige
est phosphorescente dans sa pâleur.
Devant la lanterne du cortège
un rayon s'enfuit... La douleur m'assiège,
et mon âme chante un r e q u i e m en chœur.

Tout change et se transmue, se brise
et persévère,
opprime la poitrine et vient rouvrir
les plaies,
se couvre de limon, s'enfouit dans la
poussière,
à la terre assoiffée tout retourne à
jamais.

Усе в нові на світі форми переходить,
перебуває в тьмі — й на сонці, як в раю.
І з краю в край людина світ весь перебродить,
щоб цілу вічність знов одлежувать свою.

І кожен день, і кожну ясну годину
розгортуються й закривається земля.
І перемелює вона в зубах людину,
як випадкова із хаосу змія.

Та ні, життя тримає строгу послідовність,
і що здається хаосом — є тонкий лад.
В історію поглянь: до боротьби готовність
одсвічує тобі од всіх її свічад.

Готовність стать на битву за свою свободу
народам гнобленим й безправному рабу.
В безсмертя не увійдеш, як не знайдеш броду,
щоб перебрести через правди боротьбу.

Й сама земля — не є змія, а рідна мати,
яка тебе всякчас і носить, і глядить...
Законів боротьби нікому не зламати,
закони материнства не перемінить.

І те, що в світі рух іде стрибком, не плавко,
говорить нам:

Іди! лиш наша вірна путь!
П'єш кров, фашистська ти, гітлерівська п'явко!
Ще буде — не турбуйсь! —
води тобі не подадуть!

І здохнеш без води. Народ твій зостанеться,
який, як сам не раб, прокинеться ж до боротьби.
Усе міняється, оновлюється, рветься,
до світлої іде народоловної доби.

Тобі в крадіжечках — як злодію, ведеться.
Та попадешся ж ти, обскубана, як птах.
Усе міняється, виліплюється, мнеться,
мов глина творчая у скульптора в руках.

А скульптор — сам народ, який стоїть, не гнеться,
хоч ти його й спішиш рабом своїм зробити.
Усе підводиться, встає, росте й сміється,
і мертвому тобі — живих нас не убить.

Tout se change ici-bas en des formes nouvelles,
tout passe un jour des ténèbres à la clarté.
Et sur la terre les hommes vont et se hèlent,
avant de s'endormir pour une éternité.

Et chaque jour ainsi, chaque limpide instant,
la terre se déploie et referme ses ailes.
Et le hasard obscur broie l'homme dans ses dents,
comme un reptile chû du chaos éternel...

Mais non: la vie entière est ordre à chaque pas,
ce qui semble chaos est un subtil accord.
Contemplez donc l'histoire, où la soif de combat
parcourt l'humanité comme un rayon d'aurore.

L'ardeur des malheureux, des peuples subjugués,
qui pour la liberté se battaient dans la lice.
Qui veut être immortel devra trouver le gué,
et ce gué n'a qu'un nom: lutte pour la justice.

La terre est une mère, et non pas un serpent,
elle nous donne vie, nous porte sur son coeur...
Le combat et ses lois ont traversé les temps;
de la maternité les lois aussi demeurent.

Ceux qui suivent par bonds les difficiles pistes
nous disent:

 avancez dans cette juste voie!

De notre sang saoule-toi donc, sangsue fasciste!
Ton heure approche:

 il n'y aura plus d'eau pour toi!

Tu crèveras sans eau. Rompant aussi ses fers,
ton peuple tournera ses armes contre toi.
Tout change et se transmue, se brise et persévère
jusqu'aux temps radieux, où les peuples festoient!

Tu paieras, scélérat, pour tes forfaits, tes crimes,
et tu seras plumé comme simple volaille.
Tout change et se pétrit, se façonne et s'anime,
comme argile ou limon que le sculpteur travaille.

Et ce sculpteur,
 c'est le peuple qui ne chancelle
face à qui le voudrait esclave comme avant.
Tout se lève et s'étend, rit et déploie ses ailes.
Et ce n'est pas un mort qui tuera les vivants.

...Оркестр заграв. В заулочок якийсь процесія вся наша повернула — і блиснули огні заводу... Ввись зробилось якось вище: світлі дула прожекторів урізались аж ген у вишину — й пересуватись стали... Обáпол, наче китиці знамен, з засніжених ялин униз звисали обривки глиці...

Усе міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в
груди б'є,
замулюється мулом, порохом
береться,
а потім знов зеленим з-під землі
встає.

А! Та ось уже
й кладовище. Спинили коней. Ніжно
взяли труну на руки. (Мов драже —
посипалась крупа з дерев і сніжно
скотилася із віка). Взяв і я
труну піддержувать плечем. Несли ми,
а нас все обганяли (бо ж життя
спішило) — хто з вірьовками важкими,
хто з заступом. І кожен угрузав
в снігу, — як грузли й ми. Все ж темнотою
дійшли ми якось між хрестами. Брав
мороз на ніч. Ми з ношею святою
добралися до ями й, знявши з плеч
труну, поставили її на глину,
що од країв була.

— Червоний меч, —
тут виступив промовець, — всю країну
борбнить од фашиста! (Ближній гай
враз зашумів. Упала з криком жінка:
— Труну одкрийте!.. Синку, ручку дай!
О, що зробила вам моя дитинка? —
...І друга вслід зайшлась — та не плачем,
а реготом ридання: — Ой проснися,
Степаночку, проснись!) Оцим мечем! —
промовець знов, — повинна одсіктися
тевтона голова! На бій стає
вся наша техніка, живії сили.

...La musique reprit. Dans une ruelle
toute la procession tourna bientôt.
Brillaient les feux de l'usine... Le ciel
semblait s'élançer de plus en plus haut:
les gueules des projecteurs transperçaient
et fouillaient les hauteurs jusqu'aux étoiles...
Et des lambeaux de neige pendaient
aux sapins, comme les glands du poêle
ou des drapeaux...

Tout change et se transmue, se brise
et persévère,
oppresse la poitrine et vient rouvrir
les plaies,
se couvre de limon, s'enfouit dans la
poussière,
et des entrailles de la terre tout renaît.

Voici le cimetière.

On arrête les chevaux. Et des mains
soulèvent le cercueil. (Des floches légères
tombent des branches et glissent soudain
sur le couvercle). Je mets à mon tour
l'épaule sous le cercueil. Armés déjà
de cordes et de pioches, des gens courent
en avant (la vie presse le pas).
Chacun de nous s'enfonce dans la neige,
mais nous avançons entre les croix malgré
le gel, malgré la nuit. Le cortège
arrive avec son fardeau sacré
près d'une fosse. Nous posons doucement
le cercueil sur l'argile qui s'amasse
au bord du trou.

« L'épée du châtement,
dit l'orateur, de notre pays chasse
les hordes fascistes! (Les bois voisins
murmurent. Et s'écrie en larmes la mère:
ouvrez le cercueil!... Fiston, donne ta main!
Oh, qu'est-ce que mon enfant a pu vous faire?...
Et sa compagne laisse échapper
des sanglots en éclats de rire: oh, mon coeur,
Stépan chéri, réveille-toi!) Cette épée
tranchera sans merci, poursuit l'orateur,
la gorge du Teuton. Que se glorifient
notre technique et nos hommes au combat!

Нам партизан он руку подає
із Югославії! Вже задзвонили
повстанці на розбір свячених тих
ножів у Польщі! Бачка, Закарпаття
кипить!.. Народу гнів ніяк не стих
і в Чехії! Там розлетівся в шмаття
вже не один тиран... Братове! Жити
в віках той житиме, хто Батьківщину
обороняв! —

Промовець стих на мить,
на гроб вказав і мовив: — За Україну
замучено Степана... що й не взнать.
І от — привезено його додому.
(При цих словах знов почали ридать
дружина й мати. В м'орозі нічному
стояли ми як тіні. Мовчазний
мороз нам душу пропікав!) Герої
не знають страху! Подвиг їх ясний
нас заклика: На ворога! До зброї!

...Тут гримнув залп. Зчинилося таке,
мов буря всіх крилом своїм торкнула.
І плач, і крик, і стогін!.. І важке
щось попливло у землю... І ковтнула
його могила. Й сипать почали
на нього груддя. Й глухо стугоніла
труна. І крики змішані були
з риданнями оркестру. Лиш ясніла
у небі зірка...

А сурми сумно плакали.
Тарілки дзвінко дзвякали.
І барабан як в груди бив:
ти славно вік свій одробив.

...Й виплакався ж я!

Не знаю: як і з ким я повертався.
Фосфором блискотіла вся земля...
І реквієм в душі моїй співався:

Усе міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в
груди б'є,
замулюється мулом, порохом
береться,
а потім знов зеленим з-під землі
встає.

Le partisan de Yougoslavie
nous tend la main. En Pologne déjà
les insurgés appellent à aiguïser
les saints couteaux! Les Carpates se dressent
en colère... Et nul ne peut apaiser
le peuple tchèque: il a mis en pièces
plus d'un tyran... Frères! Qui défend
sa patrie, vivra dans la mémoire humaine
à jamais! »

L'orateur se tait un instant,
et montrant le cercueil: « C'est pour l'Ukraine
que Stépan fut torturé à mort.

Le revoici dans sa contrée natale.

(Les deux femmes sanglotent plus fort
à ces mots. Entourés par la nuit glaciale,
nous semblons des ombres. Le froid silencieux
nous brûle jusqu'à l'âme). La peur
n'est pas pour les héros! Leur exploit radieux
nous appelle: aux armes, bras vengeurs! »

...Une salve gronda. Et soudainement
on eût dit que passait une trombe.

Cris et lamentations!... Un bruit pesant
parcourut toute la terre... Et la tombe
engloutit Stépan. Les mottes pleuvaient
sur le cercueil. Et le bois sépulcral
répondait sourdement. Les cris se mêlaient
aux sanglots de l'orchestre. Et seule une étoile
brillait au ciel...

Tristement tintaient les cymbales,
et les cuivres lâchaient leurs râles.
Le tambour frappait, coeur battant:
tu es mort glorieusement.

...Et j'ai pleuré alors!

Je ne sais comment je revins quand même.
La terre entière semblait de phosphore,
et dans mon âme montait un requiem:

Tout change et se transmue, se brise
et persévère,
opresse la poitrine et vient rouvrir
les plaies,
se couvre de limon, s'enfouit dans la
poussière,
et des entrailles de la terre tout renaît.

І як вернувсь додому я: в дворі
в снігу стирчала ще моя лопата.
і прегірка
була темнотна тиша. Лиш вгорі
зеленкувата
блищала зірка...

Блищи, світи і сяй! Ми діждемось,
як заступом своїм в тісну могилу
всіх звірів закопаємо! Ось-ось
їх перекипем силу...

Усе підводиться, встає, росте й
сміється.

Ми битись будемо, бо ми живі!
І мститись ворогу не перестанем!
Аж поки на фашистській голові
ногою ми не станем.
Хоча і тяжко нам,
хоча й болючі жертви —
ми не дамо себе врагам
пожертви!

Я ні до кого в хаті не озвався:
на тверду постіль кинувсь, щоб заснути.
...І катафалк ув бчач колихавсь, —
і було чути —

Усе підводиться, встає, росте й
сміється.

І було чути —

Усе в нові на світі форми
переходить.
І мертвому тобі — живих нас не убить.

І наче вже Степан устав і ходить,
і Ярослав із ним. Весна! Блакить!
У поле трактори ідуть. І в'ється
співучий жайворон. І молоде
із-за гори на конях покоління
летить сюди. І той, хто їх веде,
говорить: — Вашого уміння
од вас ми позичаємо тепер —
бороти ворога! Стражданням, горем

En rentrant chez moi je vis la pelle
enfouée dans la neige de la cour.
Le silence
envahissait la nuit. Seulement au ciel
verdissait toujours
une étoile en errance...
Oh, brille, éclaire-nous! Avec la pioche
nous enfouirons les fauves enragés
dans une fosse étroite. L'heure approche
où nous serons vengés...

Tout se lève et s'étend, rit et déploie
ses ailes.

Nous nous battons tant que le peuple existe.
Nous traquerons l'ennemi jusqu'au bout,
jusqu'à ce que la bête fasciste
soit tombée sous nos coups.
Nous attendent bien des tourments,
des victimes encore,
mais jamais le monstre dément
ne nous dévore!

Sans parler à personne, dans le noir,
je me jetai aussitôt sur mon lit.
...Mais voici que flottait le corbillard,
et j'entendis:

Tout se lève et s'étend, rit et déploie
ses ailes.

Et j'entendis:

Tout se change ici-bas en des formes
nouvelles.
Et ce n'est pas un mort qui tuera les
vivants.

Et je vois que Stépan relève la tête,
et marche avec Iaroslav. C'est le printemps!
Les tracteurs labourent. Et l'alouette
salue les blés. Les jeunes d'aujourd'hui
volent au-devant de nous à cheval,
et profère celui qui les conduit:
« Vous nous avez montré le bien, le mal,
vous nous avez appris à frapper à mort
l'ennemi! Malgré tous les affronts,

болів народ. Але народ не вмер —
фашистів ми поборемо, поборем! —
І наче всі, напившись води,
що винесла їм мати Ярослава
й Степана мати, знов свої ряди
зімкнули й полетіли в бій. І слава
їх супроводила — вгорі, вгорі
аеропланами...

Та тут зненацька
збудився я. Ой темно ж! Ніч. В старі,
в тонкії стіни стукала хижацька
рука сухого сніговія. Сніг
по шибці шарудів... О що це? Де я?
І раптом в с е згадав. І вже не міг
склепити вій. Могутня ідея
свободи й справедливості життя
мене піднесла, як в руках дитя,—
і стало видно все мов на долоні.

Ще будем жити ми — і ти, і я!
Ще пов'ємось як плющ по тій колоні.
Міста ще відбудуєм, ще сади
посадимо, піднімем особбівість.
Так згинь же, дух фашистської орди!
Ізгинь і не плямує людини совість!

Чого ти став, проклятий, на путі?
До чого сатанинська арена
знущань твоїх? Ти ж мертвий у житті!
Ти ж мертвий!

І моторошно в темноті
буран завив, як та сирена...
Послухавши хвилину, знов я ліг.
І так схотілось до Дніпра-Славути!
Зашарудів по шибці сніг...
І було чути —

як сурми там десь плакали,
тарілки тихо дзвякали,
і барабан все глухо бив:
— Ти славно —

вік —

одробив...

les souffrances, notre peuple vit encore!
Nous battons les fascistes, nous vaincrons! »
Et je vois que les mères de Stépan
et d'Iaroslav leur portent de l'eau à boire,
puis les jeunes guerriers serrent leurs rangs
et volent au combat. Et la gloire
les accompagne vers les sommets,
en escadrilles....

Mais tout à coup
je m'éveille. Il fait plus noir que jamais!
La vorace tempête secoue
les murs frêles et vieux. Et aux vitres
la neige gratte. Que s'est-il passé?...
Brusquement je me souvins. Et vite
le sommeil s'envola. L'ardente pensée
de la liberté et de la justice
m'emportait dans ses bras, comme un enfant,
et tout désormais m'apparut clairement.

Nous verrons les aubes qui resplendissent!
Comme lierre, nous irons grimant.
Pousseront nos jardins et nos villes,
l'homme s'épanouira en liberté.
Disparais donc, esprit des hordes viles!
Ne viens plus flétrir l'humanité!

Fasciste damné, sombre dans l'ouragan!
A quoi bon les malheurs que tu nous assènes,
les outrages? Tu n'es qu'un mort vivant,
un mort déjà!

Et dans la nuit, sinistrement,
hurlait la tempête-sirène...
J'écoutai, puis me couchai de nouveau.
Oh, revoir le Dniepr dans cette vie!
La neige froufroulait aux carreaux...
Et j'entendis:

quelque part tintaient des cymbales,
des trompettes lâchaient leurs râles,
un tambour frappait, coeur battant:
tu es

mort

glorieusement...

Я утверждаюсь

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Щоб жить — ні в кого права не питаюсь.
Щоб жить — я всі кайдани розірву.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Тевтоніє! Мене ти пожирала,
як вішала моїх дочок, синів
і як залізо, хліб та вугіль крала...
О, як твій дух осатанів!

Ти думала — тобою весь з'їдлюсь? —
та, подавившись, падаєш в траву...
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Сини мої, червоні українці,
я буду вас за подвиг прославлять,—
ідіть батькам на допомогу й жінці,
дітей спішіте визволять!

На українських нивах, на російських,
на білоруських — я прошу, молю! —
вбивайте ворогів, злодюг злодійських,
вбивайте без жалю!

Je persiste

Je suis un peuple dont la Vérité
jamais encor ne fut taillée en pièces.
Les malheurs, la peste m'ont emporté,
mais ma force renaît sans cesse.

Pour vivre, je briserai tous les fers.
Pour vivre, je me passe bien d'avis.
Je persiste, je m'affermis sur terre,
car je suis plein de vie.

Teutonie! Tu m'as rongé tout au long,
tu as pendu mes enfants sans égal,
volé mon pain, mon fer, mon charbon...
O démençe infernale!

Tu voulais dévorer mon coeur, ma chair,
mais tu l'étrangles, monstre inassouvi...
Je persiste, je m'affermis sur terre,
car je suis plein de vie.

Je suis un peuple dont la Vérité
jamais encor ne fut taillée en pièces.
Les malheurs, la peste m'ont emporté,
mais ma force renaît sans cesse.

Mes filles et fils, orgueil de l'Ukraine,
je chanterai vos exploits exaltants:
allez au secours des vieux qu'on enchaîne,
courez délivrer les enfants!

Dans les champs de Russie (je vous
implore!),
dans ceux d'Ukraine et de Biélorussie
frappez les scélérats, frappez encore,
tuez-les sans merci!

Нехай ще в ранах я — я не стидаюсь,
гляджу їх, мов пшеницю ярову.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Із ран — нове життя заколоситься,
що з нього світ весь буде подивлять,
яка земля! яке зерно! росиця! —
Ну як же не сіять?

І я сію, крильми розгортаюсь,
своїх орлів скликаю, кличу, зву...
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Ще буде: пеба чистої блакиті,
добробут в нас підніметься, як ртуть,
заблискотять косарки в житі,
заводи загудуть...

І я життям багатим розсвітаюсь,
пуцу над сонцем хмарку, як брову...
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Фашистська гидь, тремти! Я розвертаюсь!
Тобі ж кладу я дошку гробову.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

1943

De toutes mes blessures je suis fier,
ce sont pour moi labours qui fructifient.
Je persiste, je m'affermis sur terre,
car je suis plein de vie.

Une autre vie germera des blessures,
le monde entier en sera étonné.
Quelle terre, quels grains et quel azur!
Comment ne pas semer?

Et, rayonnant, je m'envole dans les airs
avec tous mes aigles qui ont suivi...
Je persiste, je m'affermis sur terre,
car je suis plein de vie.

Notre ciel bleu ne sera plus troublé,
le bien-être en nous grimpera comme
mercure,
les faucheurs scintilleront dans les blés,
bourdonneront les usines futures...

M'épanouissant enfin dans la lumière,
j'enverrai au soleil des nues-sourcils...
Je persiste, je m'affermis sur terre,
car je suis plein de vie.

Je suis un peuple dont la Vérité
jamais encor ne fut taillée en pièces.
Les malheurs, la peste m'ont emporté,
mais ma force renaît sans cesse.

Fasciste, voici ton heure dernière.
Je me déploie!... La tombe te suffit.
Je persiste, je m'affermis sur terre,
car je suis plein de vie.

1943

І рости, і діяти...

І рости, і діяти нам треба
так, щоб аж гриміло з краю в край.
Угорі над нами — неба! неба!..
А кругом простори — хоч співай.

Вправо глянеш — там димлять заводи...
Вліво глянеш — ниви і поля...
А по нивах бронзові розводи,
бронзові, мусянжові здаля.

Воля в нас міцніш од сталі-криці,
і коріння наше — тільки ж у землі
Жита! винограду! і пшениці!..
А на морі — вірні кораблі...

Ми встаєм з героїки — сім'єю, —
всі ж друзяки, всі товариші.
Золота! — не тільки під землею, —
золота! — у кожного в душі!

Ще не втихли в нас у серці болі, —
а в душі вже радість на порі:
і стрункі дівчата, як тополі,
й хлопці, й героїні-матері.

З війська повертаються додому
і батьки їх, і брати, й сини.
Дівчино, — дай руку молодому!
Мати, — свого сина ожени!

Наша знов оновиться країна,
наш народ продовжиться в роду.
Ніжками потупцяє дитина
по доріжці, по траві в саду...

Croître et agir...

Il nous faut croître et agir sans trêve,
en tonnant de pays en pays.
Au-dessus de nous les cieux s'élèvent,
dans les espaces nos chants s'enfuient.

A gauche les usines fumantes,
à droite les labours et les prés...
Et les sillons de bronze serpentent,
et tous les lointains sont mordorés.

Nous sommes plus têtus que l'acier,
nos racines plongent dans la terre.
Blés, seigles, vignes, sans fin croissez!
Fidèles nefs, sillonnez les mers!

Tous unis dans l'héroïque envol,
nous sommes doigts d'une même main.
L'or gît autre part que sous le sol,
l'or se trouve en l'âme de chacun!

La douleur rôde encore tout près,
mais les coeurs peu à peu s'illuminent:
les filles sveltes comme cyprès,
les enfants, les mères-héroïnes.

A la maison reviennent enfin
nos camarades, pères, fils et frères.
Jeune fille, donne au gars ta main!
Marie ton fils sans plus tarder, mère!

De nouveau le pays va fleurir,
et se perpétuer notre race.
De nouveau les enfants vont courir
dans les sentiers et dans l'herbe grasse...

Усмішка в народу розцвітає.
Кожен каже: й я свій труд несучу!
Відбудова! — труд переростає
у красу.

1945

**Le peuple fêtera ses vendanges.
Chacun aura pierre à apporter.
Rebâtissons! Le travail se change
en beauté.**

1945

Наш народ — океан. Ми співаєм пеан.
Широчінь, глибина — аж до сплесків луна...
Тільки розгніви його — будеш ти на дні
будеш знать, як займать і яка з ним ^{його,} війна.

Океан повен! В глибині чудовен!
Скільки тії сили, сіняви, краси!
Кораблі бродять, хвилі так і ходять:
все океану! — все віддаси!

Свято Перемоги! — стали ми на ноги!
Многі і многі дивуються з нас:
звідки у нас сили! подвиги високі! —
Вороги ж ворожать, щоб народ погас.

Грізний, буремний! Наш народ недремний!
Правдою живе він, убиває тьму.
Світ переверне! — з дороги не зверне.
Слава могутньому! Слава йому!

Наш народ — океан. Ми співаєм пеан.
В нас Свободи земля, молоко, плід і мед.
Леніна думкою світлою осяяна
путь наша вірна — все вперед, вперед...

Океан повен! В глибині чудовен!
Скільки тії сили, сіняви, краси!
Кораблі бродять, хвилі так і ходять:
все океану! — все віддаси!

Ми врятували Людство від навали!
Ми сокрушили фашистську гидь!
В с в о ї й ми господі! Вороги насподі!
Грайте у сурми! Ударте у мідь!

L'océan foisonne

Notre peuple est océan. Chantons un péan.
Vaste et profond, ses échos percent les frontières...
Celui qui le courrouce, sombre sans rescousse.
Gare à qui voudrait le mettre en guerre!

L'océan foisonne. Ses abysses rayonnent.
Combien en lui de force, de beauté!
Les bateaux vagabondent, les flots se débondent —
à l'océan donnez tout sans compter!

La victoire a sonné, reflleurissent les années.
Le monde alentour s'étonne sans cesse:
d'où viennent cette vie, ces exploits infinis?
En vain l'ennemi voudrait qu'on disparaisse.

A l'ouragan pareil, notre peuple veille,
au feu de la vérité dissipant la nuit.
Il remuera tout ici-bas, sans dévier d'un pas.
Gloire au peuple puissant, gloire à lui!

Notre peuple est océan. Chantons un péan.
La liberté est notre miel vivifiant.
La pensée de Lénine toujours illumine
notre voie — en avant, rien qu'en avant...

L'océan foisonne. Ses abysses rayonnent.
Combien en lui de force, de beauté!
Les bateaux vagabondent, les flots se débondent.
A l'océan donnez tout sans compter!

Nous avons sauvé le monde de la bête immonde.
La horde fasciste a sombré dans la tempête.
Chez nous partout nous régnerons. L'hydre est
au fond!

Battez tambours, sonnez trompettes!

Грізний, буремний! Наш народ недремний!
Правдою живе віч, убиває тьму.
Світ переверне! — з дороги не зверне.
Слава могутньому! Слава йому!

1945

A l'ouragan pareil, notre peuple veille,
au feu de la vérité dissipant la nuit.
Il remuera tout ici-bas, sans dévier d'un pas.
Gloire au peuple puissant, gloire à lui!

1945

Москва

Єсть рідні на світі і теплі слова,
із них найтепліше — це слово Москва.

Москва наша люба, Москва наша славна!
Красою ти дужа, ділами преславна!
Ти сяєш у Всесвіт, ти світ на землі —
червонії зорі вгорі па Кремлі!..

До кого це сильна в нас віра жива,
що м а т і р'ю кожен її назива?

Москва, ти нам мати, ласкава сдица:
народів радянських у тебе родина.
Є перстень у тебе, а в нім аметист:
у мовах народів блищить один зміст.

Є сила на світі, могутня, нова.
І владну цю силу створила Москва.

Зазнала, Москва, ти і горя, і муки.
До тебе був ворог простяг свої руки.
А ти ж богатирськи труснула плечем —
і ворог вже пада під гострим мечем.

Є в світі надія, що всіх огріва.
Народи у світі встають за права.

Дунай закипів там, здвигнулись Балкани,
грохочуть в безодню землі істукани!
А ще й за морями тремтить материк.
«Вставай за свободу!» — лунає там крик.

Чи хоче, пе хоче,— старе ізтліва.
Лиш Правда є вічна, а то все трава.

Moscou

Il y a des mots qui vibrent plus que tout,
mais un seul nous pénètre aussi fort: Moscou.

Moscou bien-aimée, nous contemplons ta gloire.
Tes exploits, ta beauté scandent la mémoire.
Ta lumière s'épanche sur les humains —
étoiles enflammées aux tours du Kremlin!

La foi en elle est si puissante partout
qu'elle est comme une douce mère pour nous.

Moscou, mère unique, voici ta famille:
les peuples soviétiques, tes fils et filles.
Une seule améthyste pare ton doigt:
toutes nos langues ont même sens pour toi.

Une force au monde ébranle et change tout.
C'est de ton creuset qu'elle a surgi, Moscou.

Les malheurs, Moscou, t'ont laissé une trace.
L'ennemi tendait vers toi ses mains voraces,
mais ton épaule à peine l'avait frappé
qu'il tombait et fuyait devant ton épée.

Tu es l'espérance des hommes, Moscou.
Les peuples du monde secoueront leur joug.

Les Balkans remuent, le Danube s'anime,
et les idoles roulent dans les abîmes.
Au-delà des mers le sol est cahoté —
un cri retentit: vive la liberté!

Bon gré mal gré, le monde ancien se dissout.
La vérité est éternelle, c'est tout.

В тобі наша Правда, міцпіша від сталі,
і Армія грізна, й Майбутнього далі,
і Партії мудрість, глибока, ясна,
і Леніна мудрість, і наша весна!

1947

**En toi, Moscou, notre vérité puissante,
notre bras ferme, les lendemains qui chantent;
en toi la science du Parti triomphant,
la sagesse de Lénine, et le printemps!**

1947

Танці на мечі

(З шотландського циклу)

Ми на прийомі,— в Абердіні,—
радянські миру посланці.
...Прийом пройшов. І в гримкотінні
роздався зал у всі кінці.

Шотландки в центрі стали в позі
і в боки руки узяли...
Меча поклав хтось на підлозі —
й волинки грати почали.

Стрибок — і ленти одлітали!
Відплив — і ленти на плечі!
Дівчата танці танцювали,
шотландські танці на мечі.

То йшли вони кружкá всі боком,
в долоні сплескували влад,
то, тупнувши, мов ненароком,
тут поверталися назад.

І знову брали в боки руки,
і підіймались на носок.
Під носові волинок звуки
кругом прискорювали крок.

Стрибок — і ленти одлітали!
Відплив — і ленти на плечі!
Дівчата танці танцювали,
шотландські танці на мечі.

Як озеро тремтить од бризу —
тремтіли шовк і чесуча...
А зір дівчат стримів донизу:
не наступити б на меча!

La danse de l'épée
(Extrait du cycle écossais)

Hérauts du pays des Soviets,
tout Aberdeen nous a fêtés.
...Finis les speeches. En tempête
les gens refluent sur les côtés.

Des Ecossaises gaies et fières
vont au milieu, mains sur les hanches;
quelqu'un pose une épée à terre,
et les cornemuses s'épanchent.

En avant — les rubans s'envolent.
En arrière — ils sont retombés.
Les jeunes filles caracolent,
dansant la danse de l'épée.

Tantôt leur ronde s'exaspère,
et les mains frappent la cadence;
tantôt elles font marche arrière,
comme piétinant dans la danse.

Elles s'arrêtent pour souffler,
les mains de nouveau sur les hanches.
Et repart la ronde endiablée
aux sons nasillards qui s'épanchent.

En avant — les rubans s'envolent;
en arrière — ils ont retombés.
Les jeunes filles caracolent,
dansant la danse de l'épée.

Comme un lac ridé par la brise,
la soie tremblote devant nous...
Les filles gardent leur maîtrise:
ne pas toucher l'épée surtout!

Був гордий крок їх (ні! не гнутись!),
а іноді і сторожкий:
не зачепити б, не торкнутись,
немов лежав там звір який.

О, наступи на горло звіру!
До дружби клич усіх, зови!
На Мітингу на захист миру
я ж чув, як виступали ви.

Я ж чув, як молодь закликала
народ звільнитися від пут;
як всіх фашистів викривала
шотландка, що танцює тут:

— Фашисти нам вбивають клинця?
Народ радянський — океан! —
Він повен сили аж по вінця,
і стан його — могутній стан!

Що тут в Шотландії я бачив,
між шахтарями що почув,
в собі я радісно відзначив:
те піснею озолочу.

І я стояв і милувався:
ніхто ж народ не поборов!
Народ шотландський вільним звався,
захоче — буде вільним знов.

Не вб'є його ні біль, ні рана,
капіталіст не заляка.
Ненависть в нього до тирана
одвічна, грізна і тяжка.

Ненависть він, як бритву, правив!
В нім крик свободи — не плачі.
Так хто ж народ оцей поставив,
щоб танцював він на мечі?

Чи, може, палії лякають,
щоб був народ м'який, як віск?
Так вдарте їх — хай не звикають!
На голову їм грім і блиск!

Leur pas est fier (le dos ne ploie!),
mais aussi prudent et agile,
comme si l'épée couchée là
était un dangereux reptile.

Oh, écrasez vite la bête!
Lancez l'appel de l'amitié!
Au meeting de la Paix, si nets
étaient les mots que vous jetiez...

J'ai entendu des voix ardentes
appeler à briser le joug,
et cette Ecossaise dansante
mettre l'ennemi bien en joue:

« Les fascistes nous font-ils peur?
Mais notre peuple est océan!
Ses flots débordent de vigueur
et sont notre rempart puissant ».

Ce que m'ont confié les mineurs,
ce qu'en Ecosse ont vu mes yeux,
je le garde au fond de mon coeur
comme un chant grave et mélodieux.

Tourne la ronde, et mon coeur vibre:
le peuple n'est pas un agneau!
Le peuple écossais était libre,
il sera libre de nouveau!

Il ne craint ni plaies ni tourments,
ni capitalistes honnis.
Le peuple voue à ses tyrans
une haine atroce, infinie.

Sa haine, jamais émoussée,
en cri de liberté s'élève...
Qui donc lui apprit à danser,
à danser tout autour du glaive?

Terrifient-ils tant, les bourreaux,
que la voix du peuple est muette?
Frappez-les, troublez leur repos!
Lancez la foudre sur leurs têtes!

І враз — мов блиск над морем
кинувсь,—
прибій жене!.. за валом вал!..
...Я від думок своїх прокинувсь —
то в оплесках гримів весь зал...

Стрибок — і ленти одлітали!
Відплив — і ленти на плечі!
Дівчата танці танцювали,
шотландські танці на мечі.

1949

Et soudain, comme orage en mer,
j'entends un vrai déferlement.
...Me voici revenu sur terre:
tonnent les applaudissements...

En avant — les rubans s'envolent,
en arrière — ils sont retombés.
Les jeunes filles caracolent,
dansant la danse de l'épée.

1949

Наш народ — океан

Чуєте? — перекликання
йде по світу. Славен час!
Ой, яке ж у них бажання
побувать в гостях у нас!
Ми ж до них: — Ідіть, спішіться!
На народ наш подивіться,—
він у всьому чорнобровець,
силою ж — це океан!

Океан

повец...

Зрілі ми, як спілий колос,—
хочете, хваліть чи ні,—
високо підносим голос,
зовсім щоб не будь війни.
Ллються ріки в ясні води...
Гей, народи, всі до згоди!
Мир — кому ж не ясномовець?
Наш народ — це ж океан!

Океан

повец...

Всі для нас народи рівні —
і великі, і малі.
Не деріть ви горла, півні,
щоб десь клюнуть на землі!
Бомбоклюнуть вам не вдасться:
мир — для всіх народів щастя,
мир для нас — завжди чудовець.
Наш народ — це ж океан!

Океан

повец...

Notre peuple est un océan

Vous entendez comme on se hèle
dans le monde? Gloire à ce temps!
Qui ne viendrait à tire-d'aile
voir notre pays accueillant?
Et nous disons: accourez vite,
tout notre peuple vous invite!
Sourcils noirs et pas de géant,
c'est un vigoureux océan.

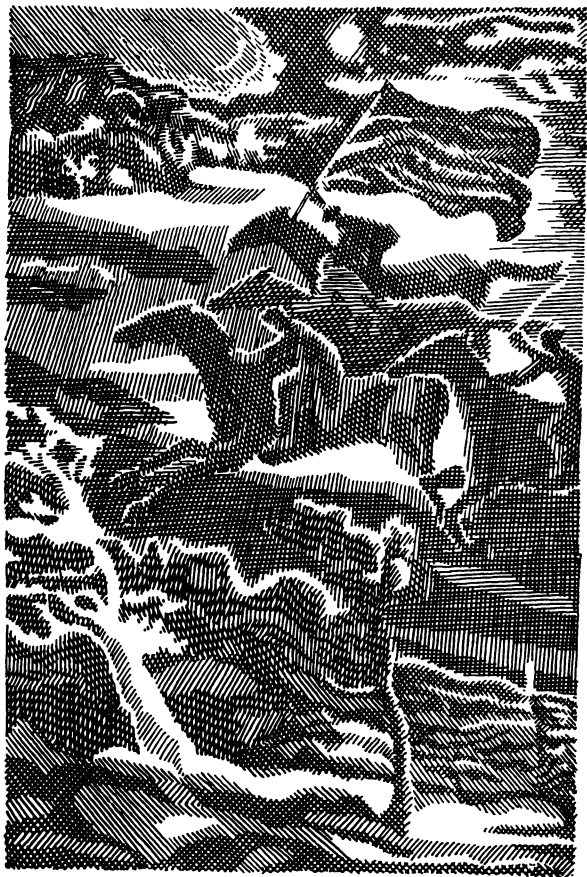
Océan
foisonnant...

Peu nous importent les louanges...
Nous sommes mûrs comme un épi:
pour que les guerres ne vendangent,
notre voix tonne sans répit.
Dans la mer les fleuvent se fondent:
accordez-vous, peuples du monde!
La paix n'a-t-elle pas d'accents?
Notre peuple est un océan!

Océan
foisonnant...

Pour nous les peuples sont pareils,
du plus immense au plus petit.
Vieux coqs, ménagez nos oreilles,
vous n'aurez plus de repartie.
Bombes et becs au ciel s'empalent:
la paix est notre seule étoile,
le seul prodige dans les temps.
Notre peuple est un océan!

Océan
foisonnant...

Там, де судна, й пароплави,
і човни до нас спішать...
Ах, країну правди й слави
всім же хочеться узнати!
Йдуть і йдуть до океану...
І так радісно титану —
хай поплава в нас і човен...
Наш народ — це ж океан!

Океан
повен...

Vers nous s'empressent les nacelles
dans le sillage des vaisseaux...
C'est notre exploit qui les appelle,
et notre vérité-flambeau!
Vers l'océan battent les ailes...
Même les esquifs les plus frêles
sont une joie pour le Titan.
Notre peuple est un océan!

Océan
foisonnant...

Раді гостю ми такому,
близьким що назве наш люд.
Не загрожуєм нікому:
творча праця, мирний труд.
А коли ж хто із народів
та одвернеться — на пóдив! —
той для нас лише сміховен.
Наш народ — це ж океан!

Океан
повен...

Ми говоримо свідомо:
кожен гість для нас є зван.
Хай же буде всім відомо:
сильний в нас, могутній стан!
Сила нам по жилах ллється,
розливається, сміється...
Сміх чудовен, красномовен,
наш народ — це ж океан!

Океан
повен...

1955

A ceux qui voient en nous un frère
nous ouvrirons toujours les bras.
N'ayant pas de fureur guerrière,
nous créons en paix et sans glas.
Mais si un peuple, d'aventure,
tourne le dos à notre azur,
il est risible simplement.
Notre peuple est un océan!

Océan
foisonnant...

Nous disons, la main sur le cœur:
chaque hôte ici est bienvenu.
Elancés et pleins de vigueur,
nous allons au-delà des nues!
La force coule dans nos veines,
s'épanche avec joie et sans haine...
Lance ton rire dans le vent,
ô peuple qui es océan!

Océan
foisonnant...

1955

Юності непереможний дух

Без шелесту, без грому, без овацій
виходять в нас на трудову путь:
комуністичної стрімкої праці
свідомістю бригади всіх ведуть,

свідомістю! — не випадком, не чудом,—
моральністю, уміння торжеством!
Бо в н а с же він живе, між н а ш и м
людом,—
і житиме усім своїм єством —

цей дух труда, цей дух змагань, творіння,
ще в юності непереможний дух!
...Посадимо добротнее насіння —
і вже з землі проб'ється й піде в рух —

у стрілочку!— і сміле, й дерзновенне,
родюче, ростуче зело...
Багата будь ти, земле, наша нене!
Люблю твоє поритеє чоло!

Одсвічення на ньому дум людини,
одсвічення його чудесних дій...
Гриміть, пісні Радянської Країни!
Народе мій, пишайся і радій!

1959

Invincible esprit

Sans fracas, sans ovations qui hennissent,
les gens d'ici se mettent à l'ouvrage:
les brigades du travail communiste
nous mènent sciemment à travers notre âge.

Ni hasard ni prodige — consciemment!
Par la force morale triomphante.
Car dans n o t r e peuple il vit puissamment
et vivra dans les siècles qu'on enfante:

l'esprit de travail et d'émulation,
l'esprit invincible de la jeunesse!
Nous semons des graines avec passion,
et dans le sol déjà des poussent naissent,

puis s'élancent tout droit vers la lumière,
germes vivifiants, toujours obstinés...
Sois fertile, ô terre, petite mère!
J'aime ton front creusé et sillonné!

C'est la pensée humaine qu'il reflète,
les gestes de l'homme, ses grands exploits...
Eclatez, chants du pays des Soviets!
Mon peuple, que ton orgueil se déploie!

1959

* * *

Я завше там, де труд, де людно,
де разом: думка й почуття.
Без чистоти творити трудно,
без творчості — нема життя.

1965

Je vais où les hommes travaillent,
joignant l'idée au sentiment.
Sans pureté l'oeuvre défaille,
sans oeuvre la vie est néant.

1965

Ну, як би я міг без твоєї усмішки?
Не міг би я бачить ні трав колихання,
ні погляду гір, ні тремтіння берези,
ні в озері тім ряботіння, одсоння...

Ми в лісі живем. Мов на дні океану.
Уранці проснешся — ой, високо ж небо!
Ген високо в небі жене вітер хмари!
А сонце між листом, а іволги щебет,
а шум літака, що враз тишу проріже!

Коли ти працюєш, я бачу, як вся ти
зростаєшся з ділом, у ритм увіходиш.
Тоді до роботи мене іще більше
щось тягне велике, як сонце блискуче,
як погляд здивований квітки...

1965

Sans ton sourire comment pourrais-je vivre?
Je n'aurais pas vu le tremblement de l'herbe,
le frisson des bouleaux, le regard des cimes,
les rides du lac, le reflet du soleil...

Nous vivons dans les bois. Comme au fond des
mers.

Et au petit jour le ciel soudain s'élançait!
Et dans le ciel le vent chasse les nuages,
dans l'arbre ensoleillé siffle un merle d'or,
et un avion parfois perce le silence.

Quand tu travailles je te vois tout entière
fondue à l'ouvrage, emportée par son rythme.
Quelque chose de puissant alors m'entraîne
dans mon oeuvre, comme le soleil radieux,
comme l'oeil surpris d'une fleur...

1965

Якщо я десь не оспівав калину,
якщо у вірш не ввів весняну цвітть,
мені не ставте, друзі, у провину,
ви, критики, в докорах не кипіть.

Як солов'я забув згадать я в пісні,
не ремствуйте, шановні читачі.
Бо настрої були не благовісні,
а гнівні... Думками летючи

над цвіттю степу, над блакиттю моря,
я бачу світ в тривозі та імлі:
ще ж скільки крові, скільки муки й горя
на цій привітній голубій землі!

Тривожне ж сонце устає над нами
і дивиться на землю з-під руки.
Ще діти умирають у В'єтнамі
і в Хіросімі гинуть юнаки.

В густих лісах, на чорному бескетті
прадиких гір я бачу кров і дим,
і кожний постріл на оцій планеті
вистрілюється в серці у моїм.

Якщо я десь не оспівав фіалку,
ви, критики, пробачте це мені.
Я сам, якщо признатися,— ізмалку
любив веселі квіти весняні!

І ця любов не згасла і не вщухла...
Та що робить, скажіть мені,
коли я бачу з голоду опухлих
в далекій у заморській стороні?

Dans mon coeur...

Si je n'ai jamais chanté l'obier,
si dans mon vers le printemps s'ébrèche,
amis, ne me faites pas expier,
critiques, épargnez-moi vos flèches.

Ne m'en veuillez donc pas si j'oublie
de faire chanter le rossignol.
La colère du monde remplit
mon coeur... Lorsque mes pensées s'envolent

dans les steppes, sur l'azur des flots,
je vois le monde fuir la lumière:
combien de sang, combien de sanglots
sur la terre bleue, hospitalière!

Le soleil contemple sans envie
un monde qui veut damner son âme.
Hiroshima fauche encor des vies,
et des enfants meurent au Vietnam.

J'aperçois la fumée et le sang
dans les jungles, sur les monts sauvages,
et chaque coup de feu rugissant
fait aussi dans mon coeur des ravages.

Critiques zélés, pardonnez-moi
si je n'ai pas chanté les violettes.
Je vous avouerai que chaque fois
les fleurs aussi m'ont tourné la tête.

Mais la joie peut-elle être sans fin?
Comment mon coeur n'aurait-il souffert
devant les ventres enflés de faim
dans les pays au-delà des mers?

Чи ж можу я виспівувать лірично,
як бачу я страждання, біль і бруд?!
...І скаже критик: «Малоестетично;
пригладити б отут, а чи отут...»

Щоб критиків послухать — це не вадить,
але не тих, хто сам життя не зна.
Навіщо вірші утюгом ще гладить? —
В цьому немає правди ні зерна.

A quoi bon les envolées lyriques
quand je vois la douleur et la boue?
...Quelqu'un dira: « C'est peu esthétique,
ici et là retouche après coup... »

J'aime certains critiques sévères,
mais pas ceux qui ignorent la vie.
Au fer pourquoi repasser les vers
quand la vérité s'en atrophie?

Хай пісня буде щира і неложна,
хай чиста правда з неї устає.
Бо на землі усій сльозинка кожна —
солонна — в серце падає моє.

Якщо я десь не оспівав калину,
якщо у вірш не ввів вишневу цвітть,
мені не ставте, друзі, у провину,
ви, критики, в докорах не кипіть.

Не можу про калину я співати,
коли ще в світі — стільки чорноти,
коли поетів за чавунні грати
фашистські запроторюють кати.

Бо не в собі ж я, а увесь — на людях,
бо все моє — чи зблизька, чи здаля.
Тому — земля кипить, як серце в грудях,
і серце стогне, як уся земля.

1967

Si doit s'élever ma mélodie,
qu'elle soit toujours pure et sincère.
Dans mon coeur j'entends sans fin tomber
chaque larme salée de la terre.

Si je n'ai jamais chanté l'obier,
si dans mon vers le printemps s'ébrèche,
amis, ne me faites pas expier,
critiques, épargnez-moi vos flèches.

Comment chanter violette ou obier
quand la ténèbre encore persiste,
quand des poètes sont suppliciés
dans les geôles des bourreaux fascistes?

Pour l'Homme je vivrai jusqu'au bout;
proche ou lointain, nul ne m'indiffère.
Comme un coeur ardent, la terre bout,
et mon coeur gémit comme la terre.

1967

<i>Олесь Гончар. Людині гімн</i>	6
Молодий я, молодий...	14
Гаї шумлять...	16
Арфами, арфами...	18
О люба Інно...	20
«Як не горю — я не живу»	22
Е н г а р м о н і й н е	
Туман	24
Сонце	24
Вітер	24
Дощ	26
Ритм	30
Антистрофа	32
На майдані	34
Як упав же він...	36
Плуг	38
Р о н д е л і	
I	40
II	40
La bella Fornarina	44
Із циклу	
«В космічному оркестрі»	
II	46
VI	48
X	52
Відповідь землякам	54
Ми кажемо...	58
Вітер з України	60
Три сини	64
Ленін	68
Партія веде	70
Конгрес оборони культури	74
Чуття єдиної родини	80

TABLE

<i>Olès Gontchar. Un hymne à l'homme</i>	7
Je suis jeune...	15
Les forêts bruissent...	17
Lyres ô lyres...	19
O ma douce Inna...	21
«Sans feu toujours...»	23
<i>En harmoniques</i>	
La brume	25
Le soleil	25
Le vent	25
La pluie	27
Rythme	31
Antistrophe	33
Sur la place	35
Sur la neige....	37
La charrue	39
<i>Rondels</i>	
I	41
II	41
La bella Fornarina	45
« Dans l'orchestre cosmique » (extraits du cycle)	
II	47
VI	49
X	53
Réponse à des compatriotes	55
Nous disons...	59
Le vent d'Ukraine	61
Trois fils	65
Lénine	69
Le parti nous mène	71
Congrès pour la défense de la culture	75
Une seule famille	81

На одержання ордена	84
В ім'я людей	88
Правдивим будь...	92
Радійте, співайте...	94
Похорон друга	98
Я утверждаюсь	114
І рости і діяти...	118
Океан повен	122
Москва .	126
Танці на мечі	130
Наш народ — океан .	136
Юності непереможний дух	142
«Я завше там, де труд, де людно...»	144
«Ну, як би я міг без твоєї усмішки?»	146
В серці у моїм...	148

Pour une décoration	85
Au nom des hommes	89
Sois sincère...	93
Chantez en liesse... .	95
L'enterrement d'un ami	99
Je persiste .	115
Croître et agir...	119
L'océan foisonne	123
Moscou . .	127
La danse de l'épée	131
Notre peuple est un océan	137
Invincible esprit .	143
«Je vais où les hommes travaillent...»	145
«Sans ton sourire comment pourrais-je vivre?»	147
Dans mon coeur...	149

ПАВЛО ГРИГОРЬЕВИЧ ТЫЧИНА

Избранные произведения

Перевод с украинского Анри Абриля

**Издательство «Дніпро»
(На украинском и французском языках)**

Редактор *К. Ю. Квітницька-Рижова*

Художник *В. М. Євтушенко*

Художній редактор *І. М. Гаврилюк*

Технічний редактор *І. О. Селезньова*

Коректор *Л. В. Соколова*

Інформ. бланк № 964

Здано до складання 12.12.78.

Підписано до друку 10.04.79.

Формат 84×100¹/₃₂. Папір тифдручний.

Гарнітура зв. нова. Друк високий.

Умовн. друк. арк. 7,8.

Обл. вид. арк. 5,279.

Тираж 3000. Зам. 8—3188.

Ціна 70 коп.

**Видавництво «Дніпро»,
252601, Київ-МСП, вул. Володимирська, 42.**

**Головне підприємство республіканського
виробничого об'єднання «Поліграфкнига»**

**Держкомвидаву УРСР,
252057, Київ-57, вул. Довженка, 3.**

Imprimé en U.R.S.S., la R.S.S. d'Ukraine

84907

T-23